

Waakzaam, dienstbaar en duurzaam

Beleidsvorming op het gebied van duurzaam ondernemen binnen Politie
Zuid-Holland-Zuid



Paul Snabel, mei 2009

Waakzaam, dienstbaar en duurzaam

*Beleidsvorming op het gebied van duurzaam
ondernemen binnen Politie Zuid-Holland-Zuid*

Paul Snabel
Mei 2009

Haagse Hogeschool
Academie voor Facility Management
Johanna Westerdijkplein 75
2521 EN Den Haag

Afstudeerprofiel:	FM & Services
Docent-begeleider:	H. Netten
Medebeoordelaar:	mr. A.F. Oudt
Opdrachtgever:	Politie Zuid-Holland-Zuid Visserdijk-Beneden 2 3319 GW Dordrecht
Mentor:	R. van Cronenborgh
Periode onderzoek:	februari – mei 2009

Auteursreferaat

Onderzoek naar het beleidsmatig vastleggen van de principes van duurzaam ondernemen binnen een politieorganisatie. Onderzoeksvraag is hoe **duurzaam ondernemen** een plaats kan krijgen in het **beleid** van de organisatie met betrekking tot **vervoer**, **inkoop** en **huisvesting**. Belangrijkste aanbevelingen zijn het **beleidsmatig vastleggen** in **beleidskaders** en **jaarplan**, waardoor het onderdeel uit gaat maken van de **beleid-beheercyclus**. Daarnaast wordt ingegaan op het **aanvragen van energielabels**, het uitvoeren van **energiebesparende maatregelen** met een vastgestelde **terugverdientijd**, en het op gang brengen van een **bewustwordingsproces omtrent duurzaam ondernemen**.

Indexreferaat:

Facility Management, scriptie, duurzaam ondernemen, maatschappelijk verantwoord ondernemen, vervoer, inkoop, huisvesting, SenterNovem, politie, duurzaamheid, beleid, beleid-beheercyclus, energielabels.

Managementsamenvatting

Naar aanleiding van de toenemende belangstelling voor duurzaam ondernemen, alsmede de resultaten van een korpsaudit uit 2006, wil de Politie Zuid-Holland-Zuid de principes van duurzaam ondernemen opnemen in het beleid. Doel hiervan is om zo de principes te integreren in de bedrijfsvoering van de organisatieonderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schadeverhaal. Om dit te bereiken is de volgende probleemstelling geformuleerd:

“Op welke wijze kan duurzaam ondernemen bij de Politie Zuid-Holland-Zuid een structurele plaats krijgen binnen het strategisch facilitair beleid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?”

Om tot beantwoording van deze probleemstelling te komen is allereerst een definitie van het begrip duurzaam ondernemen vastgesteld die gebruikt wordt binnen het onderzoek. Vervolgens heeft een inventarisatie van de huidige inhoud van de beleidskaders van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schadeverhaal plaatsgevonden, waaruit bleek dat hierin niets was terug te vinden omtrent duurzaamheden. Daaropvolgend hebben gesprekken plaatsgevonden met de projectleider Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking en de projectmanager Landelijke Aanbesteding Politievoertuigen 2010, om te bekijken in hoeverre landelijk politiebeleid de mogelijkheden van het korps Zuid-Holland-Zuid beïnvloedt. Voor huisvesting heeft externe oriëntatie plaatsgevonden bij partijen in de markt en de gemeente Rotterdam.

Dit heeft geleid tot de volgende conclusies:

- Momenteel is in de beleidskaders niets vastgelegd omtrent duurzaam ondernemen.
- De mate van landelijke invloed verschilt per onderdeel. Op het gebied van huisvesting heeft het korps niet of nauwelijks te maken met landelijk beleid. Inkoop heeft te maken met de landelijk vastgestelde Europese aanbestedingskalender en het project Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking, waarbinnen momenteel richtlijnen omtrent duurzaam inkopen in ontwikkeling zijn. Daarnaast vindt veel inkoop landelijk of in samenwerking met andere korpsen plaats. Op het onderdeel vervoer heeft het korps vooral te maken met een (normaliter vierjaarlijkse) landelijk uitgevoerde Europese aanbesteding van de voertuigen, waarvan er momenteel één voorbereid wordt.
- Bij het investeren in duurzaam ondernemen is het van belang, met name omtrent huisvesting, om rekening te houden met de terugverdientijd van maatregelen.
- Er zijn tal van criteria te vinden voor duurzaam inkopen, maar deze zijn niet altijd bruikbaar voor Politie Zuid-Holland-Zuid.
- Om duurzaam ondernemen daadwerkelijk deel te laten uitmaken van de bedrijfsvoering dient een bewustwordingsproces onder de medewerkers plaats te vinden.

Dit leidt tot de volgende aanbevelingen:

- Neem de opgestelde aanvullingen in de beleidskaders Huisvesting en Inkoop & Contractmanagement op, zodat duurzaam ondernemen onderdeel van het beleid is.
- Neem de geformuleerde doelstellingen ten behoeve van het Jaarplan DOCC 2010 over, zodat het beleid onderdeel wordt van de beleid-beheercyclus.
- Vraag voor de gebouwen in eigendom waarop dit van toepassing is energielabels aan, gecombineerd met maatadvies.
- Vraag quickscans aan voor gebouwen in eigendom waarvoor geen energielabel vereist is, en voer quick wins die hieruit voortkomen uit.
- Zorg ervoor dat alle gebouwen ten minste energielabel C toegekend krijgen.
- Voer maatregelen met betrekking tot huisvesting met een terugverdientijd van tien jaar of korter uit.
- Onderzoek de mogelijkheden om het vervangen van het dak van het oude gedeelte van het regiobureau te combineren met duurzame maatregelen.
- Vraag energiemonitoring aan voor het regiobureau.
- Creëer een stageplaats voor een student Communicatie en laat deze een communicatieplan opstellen om duurzaam ondernemen onder de aandacht van medewerkers te brengen.

Voorwoord

Voor u ligt het adviesrapport dat is voortgekomen uit mijn vier maanden durende afstudeeropdracht binnen de afdeling Facilitair Bedrijf van de Politie Zuid-Holland-Zuid. In deze vier maanden heb ik binnen deze organisatie mijn afstudeeropdracht voor de opleiding Facility Management uitgevoerd. Uitgangspunt hierbij was om de organisatie op weg te helpen op het gebied van duurzaam ondernemen. Een onderwerp dat flink in de belangstelling staat, en waar zelfs de politie niet aan ontkomt. Een lastig onderwerp, helemaal binnen een dergelijke organisatie waar een zware nadruk ligt op het primaire proces, en waarbij duurzaamheid (althans tot nu toe) een ondergeschoven kindje is.

Uiteindelijk is het toch gelukt om de opdracht tot een goed einde te brengen. Dit was niet gelukt zonder een aantal mensen, die ik bij deze wil bedanken. Allereerst Kees Korsman, voor het in mij gestelde vertrouwen om de opdracht uit te voeren. Daarnaast Ron van Cronenborgh voor zijn onvermoeibare begeleiding, kritische blik en meedenken. Ook wil ik Jack Prins, Ruud Reek, Sandra Alting Siberg, Margot van der Stoep en Sjaak van Doorn bedanken voor hun bijdrage aan de inhoud van dit verslag op hun vakgebied, en tot slot Hans Netten en Aad Oudt voor hun begeleiding namens de Haagse Hogeschool.

Paul Snabel, mei 2009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding.....	1
1.1 Inleiding.....	1
1.2 Aanleiding.....	1
1.3 Verantwoording.....	2
1.4 Probleemstelling.....	2
1.5 Opzet van het onderzoek.....	2
1.6 Doelgroep.....	5
1.7 Leeswijzer.....	5
1.8 Organisatieomschrijving.....	5
 Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek.....	7
2.1 Inleiding.....	7
2.2 Wat betekent het begrip duurzaam ondernemen binnen het onderzoek voor de Politie Zuid-Holland-Zuid?	7
2.3 Conclusie.....	9
 Hoofdstuk 3: Ist-situatie	10
3.1 Inleiding.....	10
3.2 Wat is er vastgelegd in de beleidskaders van de Politie	10
3.2.1 Huisvesting.....	10
3.2 Inkoop.....	11
3.2.3 Vervoer	11
3.2.4 De rol van duurzaam ondernemen binnen de beleidskaders.....	12
3.3 Conclusie.....	12
 Hoofdstuk 4: Praktijkonderzoek	13
4.1 Inleiding.....	13
4.2 Welke invloed heeft landelijk beleid van Politie Nederland op het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?.....	13
4.2.1 Huisvesting.....	13
4.2.2 Inkoop	14
4.2.3 Vervoer	15
4.3 Aanvullend extern praktijkonderzoek	17
4.4 Conclusie.....	18
 Hoofdstuk 5: Soll-situatie	20
5.1 Inleiding.....	20
5.2 Hoe kan duurzaam ondernemen structureel deel uit gaan maken op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer bij de Politie Zuid-Holland-Zuid?	20
5.2.1 Huisvesting.....	20
5.2.2 Inkoop	21
5.2.3 Vervoer	24
5.3 Hoe kan de Politie Zuid-Holland-Zuid bevorderen dat medewerkers duurzaam ondernemen in acht nemen en dit structureel borgen in de organisatie?.....	25
5.4 Conclusie.....	27
 Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen.....	28

6.1 Inleiding	28
6.2 Conclusies	28
6.3 Aanbevelingen.....	28
6.3.1 Aanbevelingen op strategisch niveau	29
6.3.2. Aanbevelingen op tactisch niveau	37
6.4 Plan van aanpak.....	40
Literatuuropgave	42

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Inleiding

De aandacht voor duurzaam ondernemen is de laatste jaren sterk toegenomen (PricewaterhouseCoopers, 2009:13). Steeds meer overheidsorganisaties en commerciële bedrijven besteden aandacht aan duurzaam inkopen, maken gebruik van groene stroom, scheiden afval, et cetera. Deels is dit ingegeven doordat consumenten meer interesse hebben in duurzame producten (PricewaterhouseCoopers, 2009:6). Daarnaast heeft de Rijksoverheid zich het doel gesteld om in 2010 100 procent duurzaam in te kopen (Ministerie van VROM, 2008), waardoor de markt voor duurzame producten een sterke impuls krijgt en leveranciers zich meer op duurzaamheid zullen richten. Voor provincies is in 2010 een streefpercentage van 75 procent duurzaam inkopen vastgesteld; voor gemeenten is dit 50 procent.

1.2 Aanleiding

Naast bovengenoemde toename van maatschappelijke aandacht voor duurzaam ondernemen, zijn er nog enkele oorzaken aan te wijzen als aanleiding voor deze afstudeeropdracht. Binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid heeft in 2006 een audit plaatsgevonden, waarbij de organisatie door een auditteam onder de loep is genomen. In de audit die in november 2006 werd gepubliceerd kwam het volgende naar voren als verbeterpunt op het gebied 'Materiaal en diensten': *"In de visie richt het korps zich op 'enthousiaste en tevreden burgers en maatschappij'. Het korps zou er aan kunnen denken op het gebied van materiaal en diensten invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord ondernemen (Kwaliteitsbureau Politie, 2006:19)."* Daarnaast wordt in relatie met het gebied 'maatschappij' opgemerkt *"[E]r is geen beleid [...] geformuleerd op het gebied van MVO [Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen]"*, alsmede *"Een korps dat 'enthousiaste en tevreden burgers en maatschappij' tot doelstelling verheft, wekt verwachtingen. Deze kunnen alleen waargemaakt worden als het korps betekenisvolle zaken aanpakt buiten haar kerntaken om (Kwaliteitsbureau Politie, 2006:25)."*

Door bovengenoemde aanbevelingen in het auditrapport is binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid belangstelling ontstaan voor het fenomeen duurzaam ondernemen. In het verleden zijn wel enkele operationele stappen ten behoeve hiervan gezet, zoals het scheiden van afval, maar beleidsmatig is duurzaam ondernemen binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid niet vastgelegd. Vandaar dat het doel van deze afstudeeropdracht is om voor de Politie Zuid-Holland-Zuid strategisch beleid op te stellen met betrekking tot duurzaam ondernemen. De prioriteit hierbij ligt bij de onderdelen huisvesting, inkoop, en vervoer, omdat hier naar verwachting veel 'winst' te behalen zal zijn.

Hierbij dient aangetekend te worden dat, wil de Politie Zuid-Holland-Zuid daadwerkelijk veel duurzamer te werk gaan, er ook een cultuuromslag binnen de organisatie plaats dient te vinden. Deze afstudeeropdracht richt zich op het formuleren van beleid ten aanzien van duurzaam ondernemen; het belang van de cultuur binnen

de organisatie wordt hierbij ook onderkend. Aan het einde van het onderzoekstraject zullen dan ook aanbevelingen worden gedaan hoe de organisatie hiermee verder aan de slag kan.

1.3 Verantwoording

Het idee om binnen de politieregio Zuid-Holland-Zuid gebruik te gaan maken van de principes van duurzaam ondernemen is afkomstig uit eerder genoemde audit, en dit wordt nu opgepakt door de korpsleiding. Uitvoering vindt plaats onder toezicht van de beleidsmedewerker van de afdeling Facilitair Bedrijf. Gedurende het traject is de voortgang voorgelegd aan de waarnemend korpschef, die zijn goedkeuring heeft gegeven aan de richting van het onderzoek.

1.4 Probleemstelling

Naar aanleiding van bovenstaande is de volgende probleemstelling opgesteld:

“Op welke wijze kan duurzaam ondernemen bij de Politie Zuid-Holland-Zuid een structurele plaats krijgen binnen het strategisch facilitair beleid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?”

Om tot beantwoording van deze probleemstelling te komen, is gekozen voor de volgende subprobleemstellingen:

- Wat betekent binnen het onderzoek het begrip duurzaam ondernemen voor de Politie Zuid-Holland-Zuid?
- Wat is vastgelegd in de beleidskaders van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer, en welke rol speelt duurzaam ondernemen hierin?
- Welke invloed heeft landelijk beleid van de Nederlandse politie op het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?
- Hoe kan duurzaam ondernemen binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid structureel deel uit gaan maken van het beleid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?
- Hoe kan de Politie ZHZ bevorderen dat medewerkers duurzaam ondernemen in acht nemen en dit structureel borgen in de organisatie?

1.5 Opzet van het onderzoek

Vanwege de aanzienlijke omvang van het onderzoek is er voor gekozen om de drie genoemde aandachtsgebieden grotendeels afzonderlijk van elkaar te onderzoeken, hoewel enige overlap onvermijdelijk is.

Er zal gebruik gemaakt worden van kwalitatief onderzoek, waarbij de nadruk ligt op het verzamelen van gegevens van kwalitatieve aard om de onderzoeksproblemen te beschrijven en te interpreteren. Er is gekozen voor onderzoek van kwalitatieve aard

om de aard, de waarde en de eigenschappen van het te onderzoeken onderwerp te achterhalen. Het gaat hier immers niet over de ‘hoeveel’ en ‘hoe groot’ vragen (die centraal staan bij kwantitatief onderzoek), maar om het inzicht in het onderwerp te vergroten (Genet, 2008:65). Het gaat hierbij in grote lijnen om het vergaren van de volgende gegevens:

- Informatie omtrent duurzaam ondernemen;
- informatie over de organisatiestructuur van de Politie Zuid-Holland-Zuid en het functioneren ervan, met in het bijzonder de afdeling Facilitair Bedrijf;
- de inhoud van de beleidskaders van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade;
- landelijke richtlijnen die van invloed zijn op het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid op de genoemde gebieden.

Hieronder worden deze gegevens toegelicht. Zie voor een uitgebreide omschrijving van de hieronder genoemde onderzoekstypen, dataverzamelingsmethoden en vormen van onderzoek bijlage 1.

Informatie omtrent duurzaam ondernemen

De informatie over duurzaam ondernemen zal voornamelijk verzameld worden door middel van beschrijvend onderzoek. Op deze manier wordt een definitie van het begrip duurzaam ondernemen vastgesteld zoals deze gebruikt zal worden binnen dit onderzoek. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van bestaande gegevens, die vergaard worden door middel van deskresearch.

Informatie over de organisatiestructuur

De algemene informatie over de organisatie wordt voornamelijk vergaard uit aanwezige beleidsdocumenten en stageverslagen van voorgaande stagiair(e)s. Hierbij is dus sprake van beschrijvend onderzoek, met als dataverzamelingsmethode het gebruiken van bestaande gegevens. De gebruikte onderzoeksvorm is deskresearch.

De inhoud van de beleidskaders

Voor het verzamelen van deze informatie zal gebruik gemaakt worden van aanwezige beleidskaders op de betreffende gebieden en zullen gesprekken plaatsvinden met medewerkers van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schadeverhaal. Er is dus sprake van beschrijvend onderzoek, met als dataverzamelingsmethodes het gebruik maken van bestaande gegevens en het stellen van vragen. De gebruikte onderzoeksvorm is een combinatie van deskresearch met casestudy. Door het combineren van bestaande gegevens met zelf verkregen informatie wordt een zo volledig mogelijk beeld verkregen van de situatie met betrekking tot de drie genoemde aandachtsgebieden.

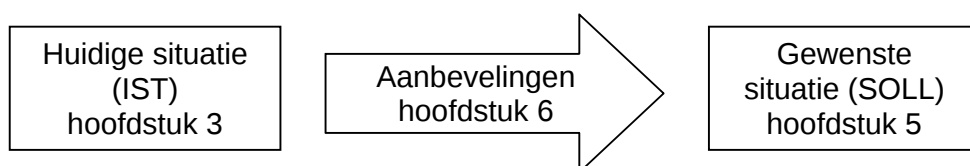
Landelijk beleid

Met name op het gebied van inkoop en vervoer heeft het korps Zuid-Holland-Zuid te maken met landelijke en Europese regelgeving en richtlijnen. Om hiermee bij het schrijven van het beleid voor Zuid-Holland-Zuid rekening te kunnen houden, zullen gesprekken plaatsvinden met de projectmanager Landelijke Aanbesteding Politievoertuigen 2010 en de projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van documentatie omtrent de genoemde projecten. Op het gebied van huisvesting hebben de individuele korpsen veel minder te maken met landelijk beleid, vandaar dat externe oriëntatie plaatsvindt bij andere korpsen in plaats van bij een landelijk proces. Het gaat hierbij om beschrijvend onderzoek, waarbij als dataverzamelmethode het gebruik maken van bestaande gegevens en het stellen van vragen worden gehanteerd. De te gebruiken onderzoeksvormen zijn deskresearch en een casestudy.

Voor de overzichtelijkheid is bovenstaande hieronder schematisch weergegeven (definities van de begrippen zijn terug te vinden in bijlage 1):

informatie over:	soort gegevens	onderzoekstype	dataverzamelmethode(n)	vorm	bron
duurzaam ondernemen	kwalitatief	beschrijvend	gebruikmaken bestaande gegevens	deskresearch	literatuur, internet
organisatiestructuur	kwalitatief	beschrijvend	gebruikmaken bestaande gegevens	deskresearch	beleidsdocumenten, stageverslagen
inhoud beleidskaders	kwalitatief	beschrijvend	gebruikmaken bestaande gegevens, interviewen	deskresearch, casestudy	beleidskaders, medewerkers
landelijke richtlijnen	kwalitatief	beschrijvend	gebruikmaken bestaande gegevens, interviewen	deskresearch, casestudy	landelijke projectleiders, documentatie

Bij het uitvoeren van het onderzoek wordt gebruik gemaakt van de ist-soll methodiek. Hierbij wordt eerst de huidige situatie beschreven (ist), gevolgd door hoe de gewenste situatie er uit ziet (soll) (De Jong en Niesten, 2004:198). Daarna wordt in de vorm van aanbevelingen beschreven hoe de organisatie van de ist-situatie naar de soll-situatie kan komen.



Zoals blijkt uit bovenstaande afbeelding zal dit verslag ook ingedeeld worden aan de hand van het ist-soll model. Een uitgebreide leeswijzer is terug te vinden in paragraaf 1.7.

1.6 Doelgroep

De primaire doelgroep van het onderzoek is de afdeling Facilitair Bedrijf van de Politie Zuid-Holland-Zuid. Hierbij gaat het met name om de medewerkers van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade,, aangezien vooral zij de gevolgen zullen merken van de beleidsmatige aandacht voor duurzaam ondernemen. Daarnaast is het onderzoeksrapport nadrukkelijk bestemd voor de chef DOCC en het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf, met name om de in de subprobleemstellingen genoemde cultuuromslag vorm te geven. Ook zal het rapport zodanig geschreven worden dat het goed leesbaar is voor de niet-facilitaire medewerkers van de organisatie, alsmede mensen en organisaties van buitenaf die geïnteresseerd zijn in hoe de Politie Zuid-Holland-Zuid duurzaam ondernemen in de praktijk brengt. Om dit te bewerkstelligen zullen facilitaire begrippen en politiejargon zo veel mogelijk verduidelijkt worden.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt allereerst het literatuuronderzoek uiteengezet dat is verricht om tot een definitie van het begrip ‘duurzaam ondernemen’ te komen, en wordt de binnen dit onderzoek gebruikte definitie vastgesteld.

In hoofdstuk 3 wordt in grote lijnen beschreven wat er te vinden is in de beleidskaders van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade, en wat hierin te vinden is over duurzaam ondernemen en aanverwante zaken zoals milieuzorg.

Hoofdstuk 4 beschrijft de invloed die het beleid van De Nederlandse politie heeft op het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid op de gebieden huisvesting, inkoop en vervoer. Ook wordt verslag gedaan van bezoeken die hebben plaatsgevonden aan externe organisaties.

In hoofdstuk 5 wordt uiteengezet hoe de gewenste situatie er uit ziet: hoe beleid omtrent duurzaam ondernemen binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid vormgegeven wordt. Ook wordt ingegaan op de cultuur binnen het korps in relatie tot duurzaam ondernemen, en hoe de Politie Zuid-Holland-Zuid deze positief kan beïnvloeden op organisatorisch niveau.

Ten slotte worden in hoofdstuk 6 conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan over hoe de Politie Zuid-Holland-Zuid de gewenste situatie kan bereiken. Hierbij zal ook een overzicht van de financiële, personele en organisatorische consequenties worden gegeven, uitgesplitst per aanbeveling.

1.8 Organisatieomschrijving

De Politie Zuid-Holland-Zuid heeft ongeveer 1300 medewerkers in dienst. De gehele organisatie wordt aangestuurd door een tweehoofdige korpsleiding, met daaronder de Dienst Korpsleiding. De organisatie bestaat uit drie districten (geografische gebieden), met daarnaast twee ondersteunende divisies en de Dienst Ondersteuning Concern & Control. De afdeling Facilitair Bedrijf valt onder DOCC, en heeft ongeveer 50 medewerkers. De onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade vallen alle drie onder de afdeling

Facilitair Bedrijf; het onderdeel Vervoer & Schade wordt aangestuurd door de chef Facility Beheer. Een uitgebreide omschrijving van de organisatie is terug te vinden in bijlage 2. Organigrammen van de organisatie zijn terug te vinden in bijlagen 3 tot en met 5.

Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek

2.1 Inleiding

Zoals al eerder aangegeven heeft duurzaam ondernemen de laatste jaren sterk aan populariteit gewonnen, hetgeen tot gevolg heeft gehad dat er meerdere interpretaties van de term ontstaan zijn. Dit kan leiden tot verwarring, aangezien mensen bij de term ‘duurzaam ondernemen’ verschillende associaties kunnen hebben. Daar komt het begrip ‘maatschappelijk verantwoord ondernemen’ bij, wat eveneens voor meerdere interpretaties vatbaar is. Een gerenommeerde organisatie als DHV, een internationaal adviesbureau, gebruikt de begrippen bijvoorbeeld door elkaar zonder onderscheid tussen de twee (DHV, 2009). De Kamer van Koophandel noemt duurzaam inkopen als onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen (KvK, 2009). Vanwege deze onduidelijkheden is er voor gekozen om door middel van de in de volgende paragraaf te beantwoorden subprobleemstelling een definitie van duurzaam ondernemen te formuleren, zoals deze tijdens dit onderzoek gebruikt zal worden.

2.2 Wat betekent het begrip duurzaam ondernemen binnen het onderzoek voor de Politie Zuid-Holland-Zuid?

Om te beginnen zal om de context van het fenomeen duurzaam ondernemen te schetsen een kort overzicht van de ontstaansgeschiedenis van duurzaam ondernemen worden gegeven. Daarna zullen de definities die diverse toonaangevende instanties hanteren op een rijtje gezet worden, waarna gekeken zal worden welke definitie gebruikt zal worden in het kader van dit onderzoek.

Het ontstaan van de interesse in duurzaamheid

Het is moeilijk om één oorzaak aan te geven van hoe de huidige interesse voor duurzaamheid is ontstaan. Het rapport “De grenzen aan de groei” van de Club van Rome, verschenen in 1972, heeft hier een rol in gespeeld. In dit rapport werd een verband gelegd tussen economische groei en de gevolgen hiervan voor het milieu, en werd beschreven dat grondstofvoorraden niet oneindig zijn. Dit werd een jaar later onderstreept door de oliecrisis van 1973. Door deze crisis werd het bewustzijn omtrent de eindigheid van fossiele brandstoffen vergroot.

Een tweede mijlpaal in het ontstaan van de interesse in duurzaamheid was het verschijnen van het rapport “Our common future” van de World Commission on Environment and Development van de Verenigde Naties, in 1987. In dit rapport wordt voor het eerst een breed geaccepteerde definitie vastgesteld voor het begrip duurzaamheid (“sustainability”):

"[Meeting] the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their needs (United Nations World Commission on Environment and Development, 1987)."
--

MVO Nederland noemt in haar Maatschappelijk Verslag 2004 de affaire rondom het boorplatform Brent Spar in 1995 als een voornamelijk oorzaak van de toenemende interesse voor het onderwerp binnen Nederland. Ook de klimaatop die in 1992 plaatsvond in Rio de Janeiro (en de opmaat vormde voor het Kyoto-akkoord in 1997) wordt in dit document genoemd als belangrijke aanleiding voor de (internationale) interesse in het onderwerp (MVO Nederland, 2004:5). Daarnaast is er meer recentelijk ook nog de ontwikkeling dat de overheid de taak op zich heeft genomen om duurzaam ondernemen te bevorderen, hetgeen gebeurt door middel van het stimuleren van de economische, sociale en ecologische aspecten van duurzaamheid (Ministerie van VROM, 2009). Dit heeft eveneens bijgedragen aan een toenemende interesse voor het onderwerp.

Duurzaam ondernemen en maatschappelijk verantwoord ondernemen

Zoals gezegd is het begrip duurzaam ondernemen niet alleen vatbaar voor meerdere interpretaties, maar wordt ook het begrip maatschappelijk verantwoord ondernemen hiertoe in relatie gebruikt. In het algemeen wordt duurzaam ondernemen voornamelijk in verband gebracht met het milieu, terwijl maatschappelijk verantwoord ondernemen meer een sociale achtergrond heeft (BECO, 2009). De beide termen worden echter door elkaar gebruikt, zoals zal blijken uit de hierna volgende definities.

Het Ministerie van VROM hanteert de volgende definitie:

“Duurzaam ondernemen - ook wel maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) genoemd - is ondernemen waarbij evenwicht bestaat tussen economische, sociale, en milieubelangen. Duurzame ondernemers kijken niet alleen naar hun winst- en verliescijfers, maar ook naar de gevolgen van hun bedrijfsactiviteiten voor mens en milieu. En niet alleen naar de huidige gevolgen daarvan, maar ook naar de gevolgen in de toekomst (Ministerie van VROM, 2009).”

In bovenstaande definitie heeft duurzaam ondernemen een duidelijke relatie met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Daarnaast wordt ook het volgende genoemd door het ministerie van VROM:

“Duurzaam ondernemen betekent dat bedrijven naar vermogen bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke en milieuproblemen die met de onderneming samenhangen (Ministerie van VROM, 2009).”

Hoewel het Ministerie van VROM het dus heeft over duurzaam in plaats van maatschappelijk verantwoord ondernemen, komt in deze definitie wel duidelijk de link terug met het maatschappelijke aspect zoals benoemd binnen maatschappelijk verantwoord ondernemen.

BECO Groep, cluster Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, gebruikt beide begrippen eveneens door elkaar. Deze organisatie omschrijft duurzaam én maatschappelijk verantwoord ondernemen als volgt:

“[H]et zoeken naar evenwicht tussen financieel economische resultaten, sociale belangen en het milieu oftewel de drie P's profit, people, en planet. Alle drie de P's worden geoptimaliseerd, zonder de balans er tussen te verliezen (BECO Groep, cluster Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, 2009).”

Ook hier komt, door middel van de P van people, het maatschappelijke aspect duidelijk naar voren.

Samenvattend kan dus gesteld worden dat duurzaam ondernemen (en maatschappelijk verantwoord ondernemen) zich in de definities van VROM en BECO richt op het balanceren van sociale, economische en milieubelangen (ook wel People, Profit en Planet genoemd).

Aansluitend kan geconcludeerd worden dat duurzaam ondernemen en maatschappelijk verantwoord ondernemen, in ieder geval binnen de door VROM gehanteerde definitie, op hetzelfde neerkomen, aangezien ook duurzaam ondernemen rekening houdt met het sociaal-maatschappelijke aspect. Dit leidt vervolgens tot de vraag, welke van de twee termen (en de definitie hiervan) gebruikt gaat worden binnen dit onderzoek. Zoals gezegd heeft de overheid zichzelf een stimulerende rol aangemeten, die met name ten uitvoer wordt gebracht door het Ministerie van VROM. Hierbij hanteert VROM de term duurzaam ondernemen. Hierdoor, en mede ingegeven door het feit dat de Politie Zuid-Holland-Zuid deel uitmaakt van de overheid, is ervoor gekozen om binnen dit onderzoek gebruik te maken van de term duurzaam ondernemen. De definitie van het begrip ‘duurzaam ondernemen’ zoals gehanteerd door VROM is ook de definitie die hier gehanteerd zal worden.

2.3 Conclusie

Er is binnen dit onderzoek gekozen om de term “duurzaam ondernemen” te gebruiken, in de definitie zoals gebruikt door het Ministerie van VROM. Dit vanwege het feit dat deze definitie rekening houdt met het ‘maatschappelijke’ aspect, zoals naar voren kwam in de aanbevelingen uit de in de inleiding genoemde audit. Daarnaast speelt VROM een grote rol in het uitvoeren van de rol die de overheid op zich heeft genomen om duurzaam ondernemen te stimuleren, waardoor de definitie breed gehanteerd wordt. Tot slot is de Politie Zuid-Holland-Zuid eveneens onderdeel van de overheid, waardoor het raadzaam is om aan te sluiten op overheidsbeleid omtrent duurzaam ondernemen, en het gebruiken van eenzelfde definitie draagt hiertoe bij.

De definitie van duurzaam ondernemen van het Ministerie van VROM is als volgt:

“Duurzaam ondernemen - ook wel maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) genoemd - is ondernemen waarbij evenwicht bestaat tussen economische, sociale, en milieubelangen. Duurzame ondernemers kijken niet alleen naar hun winst- en verliescijfers, maar ook naar de gevolgen van hun bedrijfsactiviteiten voor mens en milieu. En niet alleen naar de huidige gevolgen daarvan, maar ook naar de gevolgen in de toekomst.”

Hoofdstuk 3: Ist-situatie

3.1 Inleiding

Zoals beschreven in de inleiding wordt binnen dit onderzoek gebruik gemaakt van de ist-soll methodiek. In dit hoofdstuk zal de ist-situatie worden beschreven, oftewel de situatie zoals deze nu is binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid. Dit zal gebeuren aan de hand van de diverse beleidskaders die aanwezig zijn binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid. Hiermee wordt de subprobleemstelling “Wat is vastgelegd in de beleidskaders van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer, en welke rol speelt duurzaam ondernemen hierin?” beantwoord. In dit hoofdstuk wordt veel gebruik gemaakt van gegevens uit het Beleidskader Huisvesting (2007), het Beleidskader Inkoop (2006), en het Beleidskader voertuigenpark regiopolitie Zuid-Holland-Zuid (2006).

3.2 Wat is vastgelegd in de beleidskaders van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer, en welke rol speelt duurzaam ondernemen hierin?

Om te beginnen zal eerst per vakgebied (huisvesting, inkoop en vervoer) een kort overzicht worden gegeven van de inhoud van de betreffende beleidskaders, waarna kort wordt toegelicht in hoeverre duurzaam ondernemen hierin terugkomt.

3.2.1 Huisvesting

Per vijf jaar wordt binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid een strategisch huisvestingsplan opgesteld, waarbij het huidige geldig is van 2007 tot en met 2011. Voor het eerst wordt hierbij naast het strategische deel ook een tactisch en een operationeel deel opgesteld, hetgeen op het moment van schrijven nog niet klaar is.

In het strategisch deel worden de visie en missie van het korps toegepast op het gebied van huisvesting. Arbeidsomstandigheden- en beveiligingsbeleid maken ook deel uit van de strategische visie. In het strategisch deel van het beleidskader zijn ook financiële kaders opgenomen. Tot slot wordt aandacht besteed aan het (meerjarig) onderhoud en het beheer van de vastgoedportefeuille. De inhoud van het strategisch deel is terug te vinden in bijlage 6.

In het tactisch deel wordt nadere invulling gegeven aan de Programma's van Eisen. Hierbij wordt apart rekening gehouden met de te bepalen functionaliteit, het ruimtelijk programma van eisen, alsmede het voorzieningenniveau. Voorbeelden hiervan zijn logistieke voorzieningen, comfort, veiligheid en flexibiliteit. Inhoudelijk wordt ingegaan op de vastgoedportefeuille met betrekking tot verbouw en nieuwbouw. De processen in het kader van de huisvesting zullen evenals de procedures worden beschreven. Hieraan wordt een personele rolverdeling gekoppeld. De exploitatiekosten en meer specifiek de onderhoudskosten van de vastgoedportefeuille zullen meerjarig worden geraamd.

Onderhoud en beheer van de vastgoedportefeuille op uitvoerend niveau worden vastgelegd in het operationele deel van het beleidskader. De raming van exploitatie- en onderhoudskosten is het financiële kader waarbinnen planning en uitvoering van onderhoudswerkzaamheden zullen plaatsvinden.

3.2 Inkoop

Het inkoopproces binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid wordt verzorgd door het onderdeel Inkoop & Contractmanagement, dat bestaat uit twee medewerkers en rechtstreeks onder het Hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf valt. Hieronder worden de criteria benoemd die binnen het korps gebruikt worden bij het inkoopproces, aangezien deze later in het rapport toegepast zullen worden bij het vastleggen van criteria voor duurzaam inkopen.

Criteria leverancierskeuze

Er worden twee soorten criteria gehanteerd voor de keuze van leverancier: selectiecriteria en gunningscriteria.

Selectiecriteria zijn bedoeld om vooraf te komen tot een kwalitatieve selectie qua potentiële leveranciers. Hierbij kan gedacht worden aan zaken zoals dat de leverancier ingeschreven dient te zijn in het handelsregister en de technische bekwaamheid, maar ook aan uitsluitingsgronden zoals een faillissement.

Gunningscriteria daarentegen gelden voor de selectie van de opdracht zelf. Hierbij kan gekozen worden uit twee criteria: de laagste prijs, en de economisch meest voordelige aanbidding. In het laatste geval moeten alle criteria in het bestek genoemd worden, waarbij het wenselijk is om dit te doen in volgorde van belangrijkheid voor de opdrachtgever (de Politie Zuid-Holland-Zuid dus).

Een samenvatting van de overige inhoud van het Beleidskader Inkoop, met name op het gebied van aanbestedingen en bijbehorende wet- en regelgeving, is terug te vinden in bijlage 7.

3.2.3 Vervoer

Het beheer van het wagenpark van de Politie Zuid-Holland-Zuid is in handen van het onderdeel Vervoer en Schade. Het wagenpark bestaat momenteel uit ongeveer 260-270 voertuigen, waarvan ongeveer 100 ‘opvallend’ en 170 onopvallend.

Zoals omschreven bij het inkoopproces dient ook bij de aanschaf van het wagenpark rekening gehouden te worden met Europese wet- en regelgeving omtrent aanbestedingen. Sinds 2002 heeft De Nederlandse politie er voor gekozen om de aankoop van dienstvoertuigen landelijk Europees aan te besteden, deels wegens bedrijfseconomische redenen, maar ook om het imago van de politie te verbeteren door middel van uniformiteit van voertuigen. Normaliter heeft de contractperiode voor de Europese Aanbesteding een geldigheidsduur van vier jaar, maar indien er gekozen wordt voor een model aanbesteding met concurrentie gerichte dialoog

(‘partnership’), hetgeen een mogelijkheid is voor het contract dat per 2011 ingaat, kan de contractperiode langer zijn.

Dienstvoertuigen worden in overeenstemming met de uitkomsten van de Europese Aanbesteding aangekocht, waarbij DOCC zorg draagt voor de tijdige aankoop en vervanging van alle dienstvoertuigen.

Voorafgaand aan de Europese Aanbesteding worden binnen het korps de gewenste specificaties (zowel functioneel als technisch) vastgesteld, waarna deze worden doorgegeven aan de landelijke projectgroep om verwerkt te worden in het landelijke Programma van Eisen. Over het proces van het vaststellen van het PvE wordt nader ingegaan in paragraaf 4.2.3. Op het proces van vervanging van vervoersmiddelen wordt ingegaan in bijlage 8.

3.2.4 De rol van duurzaam ondernemen binnen de beleidskaders

Wat hierboven is beschreven is een kort overzicht van de voor het onderzoek relevante aspecten van de beleidskaders van de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade. Wat in bovenstaande opvalt, is dat duurzaamheid (of zelfs maar een aanverwante zaak als aandacht voor milieu) op geen enkele wijze voortkomt in de beleidskaders. Zoals aangegeven in de inleiding speelt duurzaamheid binnen het beleid van de afdeling Facilitair Bedrijf van de Politie Zuid-Holland-Zuid geen rol, en dat wordt ondersteund door het ontbreken ervan in de drie beleidskaders.

3.3 Conclusie

Zoals blijkt uit het bovenstaande zijn er op de gebieden van huisvesting, inkoop en vervoer vrij uitgebreide beleidskaders te vinden binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid. Het beleidskader van het onderdeel Huisvesting richt zich vooral op het onderscheid tussen de strategische, tactische en operationele aspecten van huisvesting.

In het beleidskader van het onderdeel Inkoop & Contractmanagement is met name vastgelegd aan welke wet- en regelgeving de Politie Zuid-Holland-Zuid dient te voldoen bij het doen van inkopen, alsmede de verschillende soorten criteria die gebruikt worden binnen het inkoopproces (selectiecriteria en gunningscriteria).

Op het gebied van vervoer komt met name de procedure voor de aanbesteding van de politievoertuigen naar voren: dit gebeurt normaliter eens in de vier jaar, en wordt gezamenlijk door alle zesentwintig (vijfentwintig regio’s plus het Korps Landelijke Politiediensten) korpsen uitgevoerd door middel van het project Landelijke Aanbesteding Politievoertuigen (LAPV) 2010.

Tot slot kan worden vastgesteld dat in geen van de drie beleidskaders iets terug te vinden is over duurzaam ondernemen of gerelateerde zaken zoals milieuzorg.

Hoofdstuk 4: Praktijkonderzoek

4.1 Inleiding

Naast het in hoofdstuk 2 beschreven literatuuronderzoek heeft er ook praktijkonderzoek plaatsgevonden. Dit was met name gericht op het achterhalen van de invloed dat landelijk beleid binnen De Nederlandse politie heeft op het korps Zuid-Holland-Zuid.

4.2 Welke invloed heeft landelijk beleid van de Nederlandse politie op het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer?

Zoals al eerder aangegeven bieden de beleidskaders van Huisvesting, Inkoop en Voertuigenpark die binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid al bestaan mogelijkheden om zaken omtrent duurzaam ondernemen vast te leggen. Hierbij dient echter wel aangetekend te worden dat de organisatie in grote mate afhankelijk is van het landelijk beleid van de Nederlandse politie op deze gebieden. Dit is met name het geval bij het beleidsterrein vervoer, aangezien de aanschaf van alle politievoertuigen voor heel Nederland via één centraal georganiseerde Europese aanbesteding plaats vindt. Dat het landelijke beleid van grote invloed is voor de regio's geldt ook op het gebied van inkoop. Op het vlak van huisvesting is er niet echt sprake van landelijk beleid, waardoor Politie Zuid-Holland-Zuid zelf redelijk veel beleidsvrijheid heeft.

Dit neemt echter niet weg dat het noodzakelijk is om bij het vastleggen van duurzaam beleid in ieder geval op het gebied van vervoer en inkoop aansluiting te zoeken met landelijke ontwikkelingen binnen de politie. In dit hoofdstuk zal worden beschreven hoe dit gebeurd is.

4.2.1 Huisvesting

Op het gebied van huisvesting heeft Politie Zuid-Holland-Zuid zoals gezegd niet of nauwelijks te maken met landelijk beleid. Er bestaat wel een expertgroep Huisvesting, maar die richt zich voornamelijk op het delen van kennis tussen de korpsen. Hierdoor is er voor gekozen om contact te leggen met andere politieregio's voor oriëntatie op het gebied van huisvesting. Uit documentatie op het intranet van een drietal korpsen kwam naar voren dat bij de politieregio's Drenthe, Zeeland en Gelderland-Midden uit een audit soortgelijke aanbevelingen zijn gekomen als bij Zuid-Holland-Zuid.

Uit navraag bij deze korpsen bleek echter dat ook daar niets is vastgelegd omtrent duurzaamheid, en indien dit wel is gebeurd is het voornamelijk op het gebied van inkoop. Vandaar dat voor het aspect huisvesting is gekozen voor externe oriëntatie bij de projectmanager Duurzame Bedrijfsvoering bij de gemeente Rotterdam. Daarnaast hebben er bezoeken plaatsgevonden aan Sublean en Synorga, twee organisaties die over veel kennis beschikken op het gebied van duurzaam ondernemen. Korte verslag en hiervan zijn terug te vinden onder paragraaf 4.3.

4.2.2 Inkoop

Zoals gezegd heeft het korps Zuid-Holland-Zuid op het gebied van inkoop te maken met landelijk beleid van de Nederlandse politie. Momenteel is dit vooral in de vorm van de Landelijke Europese Aanbestedingskalender, die wordt voorgesteld door de expertgroep Inkoop, waarin staat aangegeven welke aanbestedingen plaatsvinden voor de gehele Nederlandse politie. Deze LEA wordt formeel vastgesteld door de Raad van Korpschefs. Bij het aflopen van contracten wordt, aan de hand van een voorstel van de voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN), door de expertgroep Inkoop bepaald wat er vervolgens aanbesteed dient te worden (de wat-vraag). De vtsPN voert dit vervolgens uit (de hoe-vraag).

Recent is landelijk het project Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking opgestart, wat als doel heeft om het inkoopproces binnen de Nederlandse Politie verder te professionaliseren (vtsPN, 2008). De bedoeling is dat het project leidt tot een besparing op directe inkoop van 20 miljoen euro. Daarnaast worden de volgende te verwachten baten genoemd:

- Goede resultaten behalen met inkoop en samenwerking tussen de korpsen;
- Op korte termijn bundelen van inkoopvolume waardoor lagere kosten;
- Rechtmatigheid van inkopen;
- Doelmatig en doeltreffend inkopen;
- Managementinformatie, welke besparing levert een aanbesteding op;
- De procesgang van gezamenlijke inkopen verbeterd;
- Standaardisering van de informatiestromen;
- Op efficiënte wijze informatie te delen;
- Vergelijken van inkoopinformatie kan als gevolg van standaardisering eenvoudiger en leidt tot een totale analyse (vtsPN, 2008).

Het doel van het project Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking is dus om te komen tot meer uniformiteit in het inkoopproces door vergaande samenwerking tussen korpsen, het verhogen van het inkoopvolume om kosten te besparen, en te komen tot standaardisering waardoor inkoopinformatie beter te vergelijken is. Hoewel de daadwerkelijke gevolgen uiteindelijk in de praktijk zullen moeten blijken, lijkt dit alles ten koste te zullen gaan van de beleidsruimte van de diverse korpsen.

Om deze ontwikkeling mee te nemen binnen het te formuleren advies is contact opgenomen met de projectleider Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking. Hierbij heeft hij in een eerste gesprek aangegeven dat hij het gebruik van criteria van SenterNovem ten behoeve van duurzaam inkopen voor alle korpsen zal aanbevelen in het landelijk inkoopbeleid, hetgeen aansluit op het eerdergenoemde voornemen om deze voor Zuid-Holland-Zuid te gebruiken. Echter, de opzet hierbij is om alle criteria op het gebied van duurzaamheid mee te nemen als gunningscriteria, terwijl de criteria van SenterNovem onderscheid maken tussen geschiktheidseisen (eisen aan de leverancier), het programma van eisen (eisen aan het product) en gunningscriteria (criteria waarmee leveranciers punten kunnen scoren). In de concepttekst van de projectleider Inrichting Landelijke Inkoopsamenwerking staat hierover het volgende: “Met betrekking tot duurzaam inkopen worden ten aanzien van alle

productgroepen/inkooppakketten door het rijk (ic. door SenterNovem) duurzaamheidscriteria (milieu-aspecten en sociale aspecten) vastgesteld. Wanneer deze zijn vastgesteld, dan worden deze door de Nederlandse politie opgenomen in de gunningcriteria. Voor de pakketten waarvoor deze criteria niet zijn vastgesteld worden algemene criteria voor duurzaamheid opgenomen (Witte, 2009).” De richtlijnen zoals gegeven door de projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking gaan dus minder ver dan de criteria van SenterNovem: wat SenterNovem als eis aan een product of leverancier stelt, wordt binnen deze richtlijnen slechts meegenomen als een gunningscriterium. Een meer uitgebreid verslag van het interview met de projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking is terug te vinden in bijlage 9.

4.2.3 Vervoer

Op het gebied van vervoer is er feitelijk geen landelijk beleid aanwezig, maar de mogelijkheden van de individuele korpsen worden in grote lijnen bepaald door de Europese aanbesteding, die eens in de vier jaar plaatsvindt.

Het huidige contract loopt af in 2010, en de aanbesteding van politievoertuigen vindt plaats door middel van het project LAPV2010. LAPV staat hierbij voor Landelijke Aanbesteding PolitieVoertuigen, en zoals de naam aangeeft gaat het hier om een aanbesteding voor alle korpsen binnen Nederland. Hoewel de naam van het project anders aangeeft, gaat het nieuwe contract pas in 2011 in. Precieze cijfers zijn niet bekend, maar het gaat naar schatting om dertienduizend tot veertienduizend voertuigen. Vanwege de omvang van de aanbesteding dient deze Europees plaats te vinden, zoals beschreven in bijlage 7.

Het programma van eisen voor de voertuigen wordt vastgesteld door de 25+1 korpsen binnen de Nederlandse politie tijdens meerdere gezamenlijke bijeenkomsten. In drie deelprojectgroepen (Functionaliteiten, Techniek, en Wagenparkbeleid & Aanbesteding) wordt de input geleverd die uiteindelijk leidt tot het programma van eisen voor de voertuigen voor de Nederlandse politie.

Op 13 maart 2009 heeft te Zeist een gesprek plaatsgevonden met de projectmanager van LAPV2010. Doel van het gesprek was om duidelijkheid te verkrijgen over het ambitieniveau van het hele project, in hoeverre duurzaamheid een rol speelt binnen het project, en welke ruimte er overblijft voor de korpsen om zelf beleid te voeren omtrent vervoer. Een uitgebreider verslag van het gesprek is terug te vinden in bijlage 10.

Om te beginnen het ambitieniveau: deze term wordt binnen het project gebruikt om aan te geven welke aspecten wel of niet worden meegenomen in de aanbesteding. In de opstartfase van het project werd het volgende ambitieniveau gepresenteerd (“de droom”):

- Een complete opvallende politieauto af fabriek, voorzien van een standaard technische inrichting en uitrusting: 1 merk personenauto, personenbus en motor voor de processen Noodhulp en Handhaving;
- Verscheidenheid van merken onopvallende politievoertuigen voor het proces Opsporing voorzien van een standaard technische inrichting;

- Realisatie van connectief mobiel werken ofwel “het kantoor op straat”;
- Het beheer en onderhoud alsmede het schadeherstel van het wagenpark van de Nederlandse politie is uitbesteed aan partijen in de markt.

Hierbij is met name het laatste punt van belang, aangezien dit in feite bepaalt in hoeverre de politiekorpsen nog vrijheid van beheer hebben. Uit het gesprek met de projectleiding kwam naar voren dat het streven inderdaad nog steeds is om het beheer en onderhoud landelijk in één keer “weg te zetten”, hetgeen weinig beleidsvrijheid overlaat voor de korpsen. Korpsen die een eigen garagebedrijf hebben voor reparaties en onderhoud hebben de mogelijkheid om deze te behouden, maar het korps Zuid-Holland-Zuid behoort niet tot deze korpsen.

Wat betreft duurzaamheid zijn de te formuleren doelstellingen ook nog niet helemaal helder. Momenteel is er een discussie gaande of er gebruik gemaakt gaat worden van de energielabels voor auto's of niet. Het projectmanagement neigt naar het niet gebruik maken van de energielabels, aangezien deze alleen aangeven in hoeverre auto's relatief gezien vervuילend zijn (in vergelijking met andere auto's in dezelfde grootteklasse), en niet kijken naar de daadwerkelijke uitstoot. Hierbij is men echter ook afhankelijk van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dat grotendeels bepaalt aan welke eisen op milieugebied de politievoertuigen dienen te voldoen. Een mogelijk alternatief is dat er bijvoorbeeld richtlijnen opgesteld worden voor vermindering van de totale uitstoot van de Nederlandse politie. Dit zou grotendeels kunnen worden bereikt door de aanschaf van auto's die minder uitstoot genereren, maar het projectteam overweegt ook om bijvoorbeeld beleid te (laten) formuleren om het daadwerkelijke gebruik van de voertuigen terug te dringen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dient echter wel toestemming te geven voor het niet gebruik maken van de energielabels, vandaar dat het nog niet vaststaat of dit daadwerkelijk zo zal gebeuren.

Duurzame aspecten zullen hoe dan ook wel worden meegenomen in de aanbesteding, maar ook dit is nog niet vastgelegd. Om dit op te stellen zal een externe partij worden ingeschakeld, waarbij SenterNovem één van de mogelijke gegadigden is. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de auto's zelf, maar ook in hoeverre de fabrikant rekening houdt met duurzaamheid. Hierdoor willen de projectleiders voorkomen dat er wordt gekozen voor een fabrikant die milieuvriendelijke auto's levert, maar intussen zeer milieuvervuilend te werk gaat. Deze aspecten zullen worden vastgelegd in een aparte milieuraapportage.

Concluderend kan gesteld worden dat er qua beheer van vervoer na het voltooiën van de aanbesteding weinig ruimte overblijft voor het korps Zuid-Holland-Zuid. Aangezien twee vertegenwoordigers van het korps deel uitmaken van de deelprojectgroep functionaliteiten, kan deze connectie worden aangewend om duurzaamheidseisen in het Programma van Eisen op te nemen. Daarnaast raadde men aan om het doen van aanbevelingen aan de Politie Zuid-Holland-Zuid vooral te zoeken op het vlak van het terugbrengen van de uitstoot.

4.3 Aanvullend extern praktijkonderzoek

Zoals vermeld in de inleiding heeft ook praktijkonderzoek buiten de Nederlandse politie plaatsgevonden. Hiervan wordt in deze paragraaf verslag gedaan.

Sublean

Sublean is een organisatie die zich met name richt op het creëren van meerwaarde door middel van duurzaamheid. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld energiebesparing door middel van de opslag van warmte en kou in de bodems van gebouwen. Naar aanleiding van het bezoek aan de organisatie is afgesproken dat Sublean een plan opstelt hoe het vervangen van een dak van het regiobureau te Dordrecht gecombineerd kan worden met het creëren van duurzame meerwaarde, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen. Hiervoor is gekozen omdat het dak binnen een paar jaar vervangen of gerenoveerd dient te worden, hetgeen een uitgelezen moment is om te kijken wat de mogelijkheden zijn voor investeren in duurzaamheid.

Synorga

Per 1 januari 2009 zijn alle overheidsinstellingen en –diensten verplicht om voor gebouwen van meer dan duizend vierkante meter waar publiek ontvangen wordt een energielabel aan te vragen. De Politie Zuid-Holland-Zuid heeft vijf van deze gebouwen, maar heeft hiervoor nog geen energielabels aangevraagd. Hiertoe is een offerte opgevraagd bij Synorga voor het verkrijgen van energielabels voor de vijf gebouwen groter dan duizend vierkante meter, aangevuld met een advies op maat hoe deze gebouwen beter kunnen presteren. Daarnaast is er voor de overige gebouwen van het korps Zuid-Holland-Zuid een offerte aangevraagd voor het maken van een quick scan van de gebouwen kleiner dan duizend vierkante meter, waarbij bekeken wordt of er energie bespaard kan worden door middel van ‘quick wins’.

Naar aanleiding van het bezoek aan Synorga, gevolgd door intern overleg, is besloten om als een soort pilotproject een energielabel in combinatie met advies aan te vragen voor het regiobureau. Het idee hierachter is tweezijdig: aan de ene kant kan de Politie Zuid-Holland-Zuid bekijken of het door Synorga geleverde werk naar tevredenheid is, en aan de andere kant wordt op deze wijze meteen het op te stellen beleid omtrent duurzaamheid tastbaar en concreet voor de medewerkers. De resultaten van het aanvragen van het energielabel in combinatie met verbeteradvies worden besproken in paragraaf 5.2.1. Daarnaast is er, eveneens als een pilot, een offerte aangevraagd voor het extern monitoren van het energieverbruik van het regiobureau. Doel hiervan is om het energieverbruik van het regiobureau tot in detail inzichtelijk te krijgen, zodat gekeken kan worden welke knelpunten er zijn. Daarnaast kan een medewerker van het korps door middel van sms of email gewaarschuwd worden wanneer zich bijvoorbeeld onverwacht grote pieken voordoen.

Als afsluiting van de externe oriëntatie heeft een bezoek plaatsgevonden aan het Rotterdam Climate Initiative, waarbij een gesprek heeft plaatsgevonden met de projectleider Duurzame Bedrijfsvoering. Doel hiervan was om te achterhalen hoe de gemeente Rotterdam doelstellingen op het gebied van duurzaamheid vastlegt. Investerings op het gebied van duurzaamheid gaan immers vrijwel altijd gepaard met investeringen of met in eerste instantie hogere kosten, waardoor het van belang is om te kijken naar de lange termijn. Een belangrijke manier waarop dit gebeurt binnen de gemeente Rotterdam is met behulp van het concept van terugverdientijd. Hierbij wordt gekeken hoe lang het duurt om de kosten van een duurzame investering terug te verdienen. In principe geldt hierbij: hoe langer de terugverdientijd wordt gesteld, hoe groter de investeringen die gedaan kunnen worden. Binnen de gemeenteraad van Rotterdam is hierbij per motie de grens gesteld op vijftien jaar: alle maatregelen met een terugverdientijd van vijftien jaar of korter dienen te worden uitgevoerd.

4.4 Conclusie

Op het gebied van huisvesting heeft de Politie Zuid-Holland-Zuid in feite nog niet te maken met landelijk beleid. In eerste instantie is rondvraag gedaan bij diverse korpsen wat er plaatsvindt op het gebied van duurzaamheid (en dan met name omtrent huisvesting), maar dit bleek eigenlijk nergens structureel te gebeuren. Vandaar dat er voor is gekozen om informatie in te winnen bij diverse organisaties en de gemeente Rotterdam. Met het bedrijf Sublean is contact gelegd om diverse concrete verbeterpunten aan het pand duurzaam te kunnen uitvoeren, zoals bijvoorbeeld via het aanleggen van zonnepanelen op het dak. Bij Synorga is een energielabel aangevraagd voor het regiobureau, alsmede een advies hoe de energieprestaties van het gebouw verbeterd kunnen worden. Eventuele verbeterpunten kunnen dan gecombineerd worden met het 'creëren van duurzaamheid' zoals Sublean dit voorstaat. Ook is bij Synorga een offerte aangevraagd voor het monitoren van het gebruik van het gebouw. Dit alles wordt gezien als een soort pilotproject: indien de samenwerking bevalt kan deze voortgezet worden voor meer gebouwen in de regio. Daarnaast is gebleken dat de gemeente Rotterdam duidelijk inzet op het terugverdienen van duurzame investeringen en hier een tijdsgrens aan verbindt, een strategie die bruikbaar is voor de Politie Zuid-Holland-Zuid.

Voor inkoop zijn momenteel geen landelijke richtlijnen opgesteld waaraan korpsen dienen te voldoen, behalve in relatie tot welke aanbestedingen Europees plaats dienen te vinden en de bijbehorende wet- en regelgeving. Dit is echter landelijke wet- en regelgeving die voor iedere inkoopende organisatie geldt. Echter, aangezien er een project Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking is opgestart is contact gezocht met de projectleider hiervan. Deze gaf aan dat hij al bezig was met het opstellen van landelijke richtlijnen voor duurzaam inkopen waarbij gebruikt gemaakt wordt van de criteria die zijn opgesteld door SenterNovem. De toepassing van deze criteria is echter redelijk vrijblijvend: criteria die SenterNovem als eisen aan leverancier of product stelt, worden in zijn voorstel slechts meegenomen als gunningscriteria, waarop potentiële leveranciers punten kunnen scoren om hun kansen op het binnenhalen van de opdracht te vergroten.

Op het gebied van vervoer is er geen landelijk beleid binnen de Nederlandse politie, maar doordat er voor alle voertuigen een landelijk uitgevoerde Europese aanbesteding plaatsvindt is de beleidsvrijheid voor korpsen beperkt. Ieder korps kan weliswaar door middel van inspraak invloed uit oefenen op het programma van eisen, maar doordat in totaal zesentwintig korpsen hier hun zegje willen doen is het moeilijk om dit daadwerkelijk te realiseren. Bovendien is in het traject LAPV2010 een hoog ambitieniveau vastgesteld, waarbij het streven is om beheer en onderhoud uit te besteden aan marktpartijen. Op het gebied van vervoer kan dus geconcludeerd worden dat de Politie Zuid-Holland-Zuid een zeer beperkte mate van vrijheid heeft.

Hoofdstuk 5: Soll-situatie

5.1 Inleiding

Binnen het ist-soll model staat soll voor de situatie zoals deze zou moeten zijn. In dit hoofdstuk wordt dan ook beschreven naar welke situatie de Politie Zuid-Holland-Zuid toe dient te werken om duurzaam ondernemen structureel deel uit te laten maken van het beleid. Hóe dit bereikt kan worden wordt hier deels aangestipt, maar wordt concreet behandeld in hoofdstuk 6, Conclusies en aanbevelingen.

5.2 Hoe kan duurzaam ondernemen structureel deel uit gaan maken op het gebied van huisvesting, inkoop en vervoer bij de Politie Zuid-Holland-Zuid?

5.2.1 Huisvesting

In het vorige hoofdstuk is beschreven dat er voor het onderdeel Huisvesting binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid een beleidskader is opgesteld, bestaande uit een strategische visie, een tactisch deel en een operationeel deel. Er is een aanvulling op het Beleidskader Huisvesting opgesteld, die terug te vinden is onder aanbevelingen. In deze aanvulling zal het in het vorige hoofdstuk beschreven onderzoek terugkomen, om zo te komen tot een aantal concrete doelen in zowel het beleidskader als het jaarplan.

Zoals genoemd in het vorige hoofdstuk wordt hierbij werk gemaakt van het aanvragen van energielabels voor het regiobureau te Dordrecht, de drie districtbureaus te Oud-Beijerland, Dordrecht en Gorinchem en het wijkbureau te Sliedrecht. Dit zijn de vijf gebouwen binnen het korps Zuid-Holland-Zuid waarvoor energielabels per 1 januari 2009 wettelijk verplicht zijn (SenterNovem, 2009). Het energielabel komt hierbij op een duidelijk zichtbare plek in het gebouw te hangen. Hierbij wordt eveneens een maatadvies aangevraagd welke acties ondernomen kunnen worden om de prestaties van het gebouw te verbeteren.

Voor het regiobureau te Dordrecht zijn hier de volgende resultaten uit voortgekomen:

“Het gebouw met het adres Visserdijk beneden 2 te Dordrecht heeft het energielabel C (EI = 1,24). Hierbij staat een A++ label voor een zeer energiezuinig gebouw en een G-label voor een zeer onzuinig gebouw.”

Label C betekent dat het gebouw relatief gezien zuiniger is dan een gemiddeld vergelijkbaar gebouw.

Hierbij werden de volgende mogelijke verbeterpunten genoemd:

Maatregelpakket	Investering [€]	Netto contante waarde [€]	Terugverdiëntijd [jaar]	Label [A++ t/m G]	Energiebesparing [€/jaar]	CO2-reductie [%/jaar]
Variant na-isoleren spouw oudbouw	€ 22.480	€ 3.617	24,7	C	€ 956	0,4
Variant vervangen oude dakbedekking	€ 34.860	€ 23.727	105,2	C	€ 220	0,1
Variant vervangen buitenbeglazing oudbouw	€ 27.631	€ 18.651	101,4	C	€ 185	0,4
Variant vervangen buitenbeglazing incl. kozijnen	€ 172.692	€ 95.728	57,9	C	€ 2.607	1,3

Zoals blijkt uit bovenstaande tabel hebben deze aanbevelingen een terugverdiëntijd van 24,7 tot 105,2 jaar. Bovendien blijft het gebouw zelfs met deze investeringen ‘slechts’ categorie label C. Om te bepalen welke maatregelen worden uitgevoerd is het vaststellen van een terugverdiëntijd essentieel. In samenspraak met het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf is een terugverdiëntijd afgesproken van tien jaar, omdat is gebleken dat tien jaar een gangbare terugverdiëntijd is binnen zowel overheid als bedrijven. Maatregelen die binnen tien jaar terugverdiend kunnen worden zijn onder andere dakisolatie, daglichtafhankelijke schakeling, aanwezigheidsdetectie, energiebeheerssysteem en energieopslag met warmtepomp (Gemeente Castricum Staf Projecten/Informatisering, 2007).

Daarnaast wordt voor de overige zestien gebouwen van het korps een quickscan aangevraagd. Door middel van het aanvragen van energielabels en quickscans wordt duurzaam ondernemen niet alleen vastgelegd in beleidskaders, maar ook concreet gemaakt voor medewerkers ‘op de werkvloer’.

Uit de aangevraagde offerte voor het monitoren van het energieverbruik van het regiobureau (zie paragraaf 4.3) kwam naar voren dat deze investering zich naar verwachting binnen maximaal twee jaar terugverdiend. De financiële uitwerking hiervan is te vinden in hoofdstuk 6.

5.2.2 Inkoop

Het vastleggen van duurzaam ondernemen binnen het inkoopproces kan gebeuren tijdens twee fasen van het proces (zie paragraaf 3.2): de eerste fase, oftewel het specificeren van de inkooporder, en de tweede fase, waarin de leverancier geselecteerd wordt. Tijdens de eerste fase wordt nagedacht over de eisen en wensen waaraan het aan te schaffen product, werk of dienst dient te voldoen. Echter, het opstellen van het programma van eisen en wensen gebeurt in het algemeen door de

eindgebruiker, en niet door het onderdeel Inkoop & Contractmanagement zelf. Vandaar dat het vastleggen van duurzaamheidscriteria beter binnen het selectieproces (fase twee) kan gebeuren, waarbij duurzaamheid dan wordt vastgelegd als een gunningscriterium voor een economisch meest voordelige aanbidding. In beide gevallen dient uiteraard ook rekening gehouden te worden met de wet- en regelgeving omtrent Europese aanbestedingen.

In hoofdstuk 4 is beschreven hoe de projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking duurzaam inkopen gaat aanbevelen. Bedoeling hiervan is dat korpsen bij het doen van inkopen gebruik maken van de criteria zoals opgesteld door SenterNovem, maar dan in een minder vergaande versie. In overleg met de medewerkers van het onderdeel Inkoop & Contractmanagement is besloten om bij het invoeren van duurzaam inkopen binnen het korps Zuid-Holland-Zuid verder te gaan dan het voorstel van de projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking, maar ook niet zo ver te gaan als SenterNovem voorstelt. Naar hun mening zijn sommige eisen zoals SenterNovem die stelt namelijk te vergaand om werkbaar te zijn binnen het korps. Deze criteria zullen wel meegenomen, maar ingezet worden als gunningscriteria in plaats van eisen.

Voor het beleidskader Inkoop is een aanvulling opgesteld over duurzaam ondernemen, die terug te vinden is onder paragraaf 6.3.

Om inzichtelijk te maken hoe het toepassen van duurzaamheidscriteria aanbestedingen van Politie Zuid-Holland-Zuid beïnvloedt, worden hieronder twee aanbestedingen beschreven. Er is gekozen voor de aanbesteding voor catering, aangezien deze momenteel wordt uitgevoerd binnen het korps, en de aanbesteding voor externe adviesdiensten, wegens het feit dat hier volgens het onderdeel Inkoop & Contractmanagement voorbeelden in zitten van criteria die niet reëel zijn.

Voorbeeld: aanbesteding catering

Voor het onderdeel kwalificatie van leveranciers zijn door SenterNovem geen criteria geformuleerd voor de productgroep catering.

Voor het programma van eisen zijn twee minimeisen geformuleerd.

“1. Vanaf 2010 bestaat elk jaar 40% van het assortiment, uitgedrukt in een percentage van het inkoopvolume van dat jaar, aantoonbaar uit producten afkomstig van biologische landbouw.

2. Producten die in de counter en bij het uitgiftepunt in het restaurant per portie worden gepresenteerd mogen slechts worden gepresenteerd op de volgende wijzen:

- op of in servies dat voor meermalig gebruik geschikt is. De inschrijver dient dit servies daadwerkelijk meermalig te gebruiken,
- en/of
- in verpakkingen (monoverpakkingen) met een lagere milieubelasting in de levenscyclus. Hiermee worden verpakking bedoeld die voor meer dan 50% bestaat uit papier, karton, kunststof, biokunststof of hout. Glas en metaal vallen hier niet onder.”

Deze eisen omtrent duurzaamheid zijn zonder problemen op te nemen in het programma van eisen, en hebben niet of nauwelijks nadelige invloed op de haalbaarheid van de besteding. Aan de tweede eis wordt momenteel zelfs al voldaan (er wordt gebruik gemaakt van servies dat meermalig gebruikt wordt), en de eerste eis wordt zeker haalbaar geacht.

Daarnaast worden de volgende gunningscriteria genoemd:

- “1. Indien vanaf 2010 van het aan te bieden assortiment, uitgedrukt in een percentage van het inkoopvolume, elk jaar meer dan 40% aantoonbaar uit producten afkomstig van biologische landbouw bestaat, worden voor dit onderdeel naar rato punten toegekend [...].
2. Indien vanaf 2010 niet-biologische producten in het assortiment, uitgedrukt in een percentage per jaar van inkoopvolume van dat jaar, worden aangeboden die zijn voorzien van een of meer andere duurzaamheidskenmerken, worden voor dit onderdeel naar rato punten toegekend [...].”

Allereerst zijn dit gunningscriteria, en zijn dus binnen de criteria van SenterNovem vrijblijvend. Deze criteria gaan vrij ver, maar het is aan de aanbestedende dienst (in dit geval Politie Zuid-Holland-Zuid) om te bepalen hoe zwaar deze gunningscriteria worden gewogen. Indien er weinig waarde aan gehecht wordt, kan besloten worden om een lage wegingsfactor toe te kennen. In dit geval is het onderdeel Inkoop & Contractmanagement van mening dat beide bovengenoemde gunningscriteria voor de meeste potentiële leveranciers niet haalbaar zullen zijn, maar kunnen ze wel worden opgenomen in de aanbesteding als mogelijkheid voor leveranciers om zich extra te onderscheiden op het gebied van duurzaamheid. Indien eisen volstrekt niet haalbaar geacht worden, kunnen deze worden geschrapt.

Voorbeeld: aanbesteding externe adviesdiensten

De criteria van SenterNovem op het gebied van catering zijn, zoals blijkt uit het bovenstaande, in het algemeen goed toepasbaar voor de Politie Zuid-Holland-Zuid. Echter, er zijn ook aanbestedingen waarbij criteria zijn geformuleerd die niet of nauwelijks bruikbaar zijn, zoals voor externe adviesdiensten. Zo wordt als minimumeis het volgende genoemd:

“De inschrijver neemt maatregelen of heeft maatregelen genomen waarmee de milieubelasting [...] van het transport dat direct gerelateerd is aan de uitvoering van de opdracht voor [Politie Zuid-Holland-Zuid] wordt verminderd.

Voorbeelden van maatregelen:

- maatregelen gericht op het verminderen van het aantal vervoersbewegingen;
- stimuleren van alternatieven voor de auto zoals gebruik van fiets openbaar en collectief vervoer, carpool en vanpool, bijvoorbeeld door vergoeding of een financiële bijdrage in de aankoop van een fiets of OV-abonnement;
- maatregelen gericht op een schoner en zuiniger rijgedrag, bijvoorbeeld door het aanbieden van een cursus ‘het nieuwe rijden’;

- andere maatregelen gericht op het verminderen van de milieubelasting, bijvoorbeeld aanpassingen in het wagenpark.”

Als gunningscriterium wordt daarnaast genoemd:

“Indien de inschrijver klimaatcompensatie toepast op [YY] % van de autokilometers en vliegkilometers die ten behoeve van de opdracht worden gemaakt ontvangt hij [XX] punten.”

Dit zijn voorbeelden van criteria die niet als reëel worden geacht binnen aanbestedingstrajecten zoals die worden uitgevoerd door het korps Zuid-Holland-Zuid. Een gunningscriterium kan worden afgezwakt door een zeer lage wegingsfactor toe te kennen, maar indien niet aan een minimumeis in het programma van eisen wordt voldaan, valt de potentiële leverancier af. De hierboven genoemde minimumeis wordt door het onderdeel Inkoop & Contractmanagement als te onpraktisch beschouwd om te kunnen gebruiken binnen het inkoopproces voor externe adviesdiensten.

Vandaar dat is besloten om het onderdeel Inkoop & Contractmanagement een zekere mate van vrijheid te geven bij het toepassen van de criteria. Het streven is om de criteria van SenterNovem zoveel mogelijk “één op één” te gebruiken, maar indien dit niet haalbaar wordt geacht kan ervoor gekozen worden om minimumeisen als gunningscriteria te gebruiken. In bovenstaande voorbeeld kan het al dan niet bestaan van maatregelen omtrent het verminderen van milieubelasting wel worden meegenomen, maar indien een potentiële leverancier hier niet aan voldoet valt hij niet automatisch af als kandidaat. Wel wordt de kans dat hij de aanbesteding gaat winnen kleiner, als er andere potentiële kandidaten zijn die wel aan de maatregel voldoen. Indien de eis als niet nuttig wordt beschouwd, wordt deze helemaal niet gebruikt.

Bij het verstrekken van een dergelijke vrijheid ligt echter het risico van vrijblijvendheid op de loer. Vandaar dat het onderdeel Inkoop & Contractmanagement dient te verantwoorden waarom ze bijvoorbeeld minimumeisen als gunningscriteria gebruiken, door middel van een korte toelichting in het gunningsadvies. In het hoofdstuk Conclusies en aanbevelingen wordt ingegaan hoe dit binnen de organisatie geborgd wordt.

5.2.3 Vervoer

In paragraaf 4.2.3 is beschreven dat de invloed van het korps Zuid-Holland-Zuid op het eigen wagenpark beperkt is, en met de aankomende aanbesteding zal dit waarschijnlijk alleen maar minder worden. Hoewel de invloed dus vermoedelijk beperkt zal zijn, kan het korps Zuid-Holland-Zuid wel proberen om invloed uit te oefenen op het vaststellen van het programma van eisen tijdens LAPV2010. Daarnaast kan onderstaande dienen als een langetermijnvisie, bijvoorbeeld als input voor de volgende aanbesteding. Hieronder is dan ook beknopte een visie terug te vinden over welke auto voor het korps Zuid-Holland-Zuid in het kader van duurzaamheid het meest geschikt zou zijn.

Inzetbaarheid

Een van de voornaamste kenmerken van het werkveld waarin de politie opereert, is dat wagens te allen tijde inzetbaar dienen te zijn. Als er een noodgeval plaatsvindt dienen agenten zo snel mogelijk ter plekke te zijn. Hierdoor is het noodzakelijk dat er altijd een bron van brandstof beschikbaar is. Momenteel is dit eigenlijk alleen het geval voor benzine en diesel. Autogas is op steeds meer plekken beschikbaar, maar nog niet voldoende om volledige inzetbaarheid van politievoertuigen te garanderen. De aanwezigheid van elektriciteit om auto's op te laden is eveneens niet altijd gegarandeerd, en de beperkte actieradius van elektrische auto's is nog een bijkomend nadeel.

In de nabije toekomst is het gebruik van benzine/diesel dus de enige reële optie. Dit neemt niet weg dat er, ondanks de 'beperking' van het gebruik van benzine, er nog steeds gestreefd kan worden naar een maximale duurzaamheid.

Energielabels

Het gebruik van energielabels maakt het kiezen van een milieuvriendelijke auto relatief eenvoudig. Auto's worden ingedeeld in categorieën, gebaseerd op zuinigheid, lopend van A (zeer zuinig) tot G (zeer vervuilend) (Energielabel.nl).

Hierbij dient echter wel aangetekend te worden dat het energielabel relatief is ten opzichte van de grootte van de auto: een grote auto met energielabel A is bijvoorbeeld niet per definitie zuiniger dan een kleinere auto met label C. Vandaar dat het van belang is om goed na te denken over de grootte van de aan te schaffen auto: is het echt noodzakelijk om een grote auto te kiezen?

Als de noodzakelijke grootte van de auto is bepaald, kan er gekeken worden naar het energielabel voor de klasse waarin de auto valt. In het meest gunstige geval wordt dan vervolgens voor energielabel A gekozen.

Naast de gebruikte brandstof en het vermogen van de auto zijn er nog meer factoren van belang die bepalen in hoeverre een auto milieuvriendelijk is. Met name het rijgedrag heeft een grote invloed op de uitstoot die een auto genereert. Hier wordt verder op ingegaan in paragraaf 5.3.

5.3 Hoe kan de Politie Zuid-Holland-Zuid bevorderen dat medewerkers duurzaam ondernemen in acht nemen en dit structureel borgen in de organisatie?

Zoals al aangegeven in de inleiding, is het volledig invoeren van duurzaam ondernemen binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid pas volledig geslaagd als ook iets aan de cultuur van de organisatie wordt gedaan. Hetgeen door middel van deze afstudeeropdracht is gerealiseerd, is vooral gericht op het bereiken van resultaat door middel van het opstellen van beleid. Echter, de opdrachtgever (in het specifiek de chef DOCC) ziet het als een tweedelig plan, waarbij het opstellen van beleid omtrent

duurzaam ondernemen de eerste stap is, en het veranderen van de organisatiecultuur met betrekking tot duurzaamheid de tweede is.

Om dit te bereiken dient een cultuuromslag plaats te vinden binnen de organisatie, hetgeen een moeilijk en langdurig proces is. Om dit te bereiken zal eerst globaal geschetst worden wat hierbij het streven is. Daarna wordt een kort overzicht gegeven van de mogelijkheden die de organisatie heeft om de cultuuromslag te bewerkstelligen.

Streven

Zoals eerder aangegeven zijn sommige medewerkers al enigszins bezig met de principes van duurzaam ondernemen. De chef DOCC wil echter dat alle medewerkers van de Politie Zuid-Holland-Zuid zich bewust worden van het belang van duurzaam ondernemen, en zich de basisprincipes eigen maken. Hierbij heeft hij een ideaalbeeld voor ogen, waarbij medewerkers niet door middel van regels en voorschriften gedwongen worden om duurzaam te werk te gaan, maar dat het in feite 'uit henzelf' komt.

Mogelijke vervolgstappen

Om deze mentaliteitsverandering gestalte te geven, is het simpelweg opstellen van beleid niet voldoende. Het belang van duurzaamheid dient te worden gecommuniceerd met de medewerkers, om op deze wijze hun betrokkenheid en bewustzijn te vergroten. Om aansluitend op het geformuleerde beleid duurzaamheid bij medewerkers onder de aandacht te brengen zijn enkele mogelijkheden beschikbaar:

- Het aantrekken van een medewerker die zich hiermee bezighoudt;
- Een medewerker deze taken erbij geven;
- Een stagiair Communicatie aantrekken;
- Een extern bedrijf een training of cursus laten geven.

Aangezien het korps Zuid-Holland-Zuid momenteel een zogeheten krimpkorps is (Politie Zuid-Holland-Zuid, 2008:22), dient de sterkte van het korps teruggebracht te worden. Het aantrekken van een medewerker speciaal voor duurzaamheid is dan ook geen reële optie.

Het aantrekken van een stagiair, bijvoorbeeld van een opleiding Communicatie, is een optie die relatief weinig kosten met zich meebrengt. Bovendien wordt dan iemand binnengehaald die aan het studeren is op het communiceren van beleid met medewerkers, en met steun van de afdeling Communicatie binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid kan dan een communicatieplan voor duurzaamheid worden opgesteld. Nadeel hierbij is wel dat deze stagiair eerst bekend dient te worden met de structuur en cultuur van de organisatie.

Een al binnen de organisatie actieve medewerker verantwoordelijk maken voor het duurzaamheidsbeleid is eveneens een reële mogelijkheid, maar is meer een optie voor als het traject eenmaal opgestart is. Daarnaast gaan werkzaamheden gerelateerd aan

het coördineren van duurzaam ondernemen ten koste van de tijd die beschikbaar is om de primaire taak uit te voeren.

Het inhuren van een extern bedrijf voor het geven van workshops en cursussen is een vrij dure zaak, en staat an sich niet garant voor het effect op de lange termijn. Deze mogelijkheid zou dan idealiter gecombineerd moeten worden met het opstellen van een intern communicatieplan en/of het verantwoordelijk maken van een medewerker voor duurzaam ondernemen.

Vandaar dat het binnenhalen van een stagiair(e), bijvoorbeeld van de opleiding Communicatie, een oplossing is die zowel effectief als kostenefficiënt zou zijn. In samenwerking met de afdeling Communicatie kan deze een plan opstellen om medewerkers bewust te maken van het belang van duurzaam ondernemen.

5.4 Conclusie

In dit hoofdstuk zijn in grote lijnen twee vragen beantwoord: hoe kan duurzaam ondernemen worden vastgelegd, en hoe kan er voor gezorgd worden dat werknemers hier rekening mee houden?

Het daadwerkelijk vastleggen van de principes van duurzaam ondernemen binnen Zuid-Holland-Zuid kan worden vastgelegd in de beleidskaders die al aanwezig zijn voor de onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schadeverhaal. Zoals geconcludeerd in hoofdstuk 3 is in deze beleidskaders momenteel niets terug te vinden over duurzaam ondernemen. Daarnaast is het essentieel om ervoor te zorgen dat het vastgelegde beleid ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Dit kan gebeuren door middel van het opnemen van het beleid omtrent duurzaam ondernemen in het jaarplan. Het jaarplan dient binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid als leidraad voor beleid dat wordt uitgevoerd. De uitvoer van het jaarplan wordt elke vier maanden gemeten door middel van een managementrapportage. De combinatie van beleidskaders en het jaarplan biedt de mogelijkheid om duurzaam ondernemen structureel vast te leggen, op een wijze waarbij de resultaten niet vrijblijvend zijn.

Aansluiten op het vastleggen van het beleid dienen medewerkers bewust gemaakt te worden van het belang van duurzaam ondernemen. Op deze wijze wordt voorkomen dat er beleid geformuleerd wordt waar de medewerkers zich niet van bewust zijn, of zich niets van aantrekken. Ideaalbeeld hierbij is, met name van de chef DOCC, dat medewerkers uit zichzelf de principes van duurzaam ondernemen in acht nemen, en niet omdat dit door middel van regels is opgelegd. Hiertoe dient een bewustwordingsproces plaats te vinden, waarbij iedereen bewust wordt gemaakt van het belang. De meest geschikte manier om dit te doen, is om een stagiair van een hiertoe geschikte opleiding (bijvoorbeeld Communicatie) binnen te halen. Deze kan dan in samenwerking met de afdeling Communicatie een plan opstellen om dit vorm te geven. Dit is dan het tweede deel van het introduceren van duurzaam beleid binnen Zuid-Holland-Zuid, zoals omschreven in paragraaf 1.2. Het beleid is opgesteld, nu moet het nog ‘tussen de oren’ komen.

Hoofdstuk 6: Conclusies en aanbevelingen

6.1 Inleiding

Zoals in de inleiding van dit rapport beschreven, worden in dit hoofdstuk aanbevelingen gedaan hoe de Politie Zuid-Holland-Zuid de gewenste situatie kan bereiken. Eerst zullen de huidige en gewenste situaties kort worden samengevat, waarna de aanbevelingen volgen.

6.2 Conclusies

Momenteel valt er op het gebied van duurzaam ondernemen niets terug te vinden in het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid. Op operationeel niveau wordt er enigszins rekening mee gehouden, maar dit is niet structureel. Voor de binnen dit onderzoek relevante onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schadeverhaal zijn beleidskaders opgesteld, maar hierbinnen is niets terug te vinden over duurzaam ondernemen of zaken als milieuzorg.

Het landelijke beleid van de Nederlandse politie is van invloed op het beleid van het korps Zuid-Holland-Zuid. De mate van invloed verschilt echter per gebied. Op het gebied van huisvesting heeft het korps niet of nauwelijks te maken met landelijk beleid. Wat betreft inkoop worden er momenteel landelijke richtlijnen opgesteld, die rekening zullen houden met de principes van duurzaam inkopen. Daarnaast is er sprake van landelijk inkoopbeleid. Voor het wagenpark van de Nederlandse politie loopt momenteel een aanbestedingsprocedure, waarbij de wagens, het onderhoud en reparaties voor alle korpsen binnen Nederland in één keer aanbesteed zullen worden. Het programma van eisen wordt door de korpsen opgesteld.

Om het daadwerkelijk uitvoeren van de principes van duurzaam ondernemen te borgen dienen deze te worden vastgelegd in de genoemde beleidskaders, alsmede in het jaarplan. Op deze wijze wordt het beleid onderdeel van de beleid-beheercyclus, die drie keer per jaar wordt geëvalueerd in managementrapportages. Hierdoor worden organisatieonderdelen verantwoordelijk gemaakt voor het uitvoeren van duurzaam ondernemen.

6.3 Aanbevelingen

Om de gewenste situatie, zoals beschreven in hoofdstuk 5, te bereiken zijn diverse verbeterpunten te vinden. In deze paragraaf zullen de verbeterpunten concreet worden benoemd, en aangeven worden wat hieraan gedaan kan worden.

De aanbevelingen zijn onderverdeeld per niveau waarop ze van toepassing zijn, te weten strategisch en tactisch niveau. De aanbevelingen zijn niet allemaal afhankelijk van elkaar, waardoor de organisatie er voor kan kiezen om sommigen bijvoorbeeld in een later stadium in te voeren. Een schema voor implementatie is terug te vinden in paragraaf 6.4.

6.3.1 Aanbevelingen op strategisch niveau

Aanbeveling 1: Overnemen aanvulling beleidskader Huisvesting

Naar aanleiding van wat in voorgaande hoofdstukken is beschreven, is een aanvulling opgesteld op het beleidskaders van het onderdeel Huisvesting. Aanbevolen wordt om deze aanvullingen over te nemen, zodat voor huisvesting duurzaam ondernemen onderdeel uitmaakt van het beleid.

Deze aanvulling is als volgt:

Aanvulling op Beleidskader Huisvesting Politie Zuid-Holland-Zuid, versie 2.17

“Binnen het korps Zuid-Holland-Zuid worden de principes van duurzaam ondernemen in acht genomen, ook bij huisvesting. Dit komt op meerdere manieren tot uiting:

- Duurzame materialen;
- Het aanvragen van energielabels voor gebouwen;
- Uitvoeren maatregelen met terugverdientijd van maximaal 10 jaar.

Duurzame materialen

Binnen het inkoopproces wordt door het korps Zuid-Holland-Zuid rekening gehouden met criteria op het gebied van duurzaamheid. Vanzelfsprekend geldt dit ook bij de inkoop van materialen voor bijvoorbeeld bouw, onderhoud en renovatie. Bij de aanbesteding van deze producten wordt gebruik gemaakt van duurzaamheidscriteria zoals opgesteld door het agentschap SenterNovem. Voor deze criteria is gekozen omdat deze gebruikt worden door diverse overheden in de breedste zin van het woord, en als een soort standaard geldt.

Het aanvragen van energielabels voor gebouwen

Per 1 januari 2009 is een energielabel wettelijk verplicht voor gebouwen van meer dan 1000 vierkante meter waar publiek wordt ontvangen. Voor vijf gebouwen van de Politie Zuid-Holland-Zuid is een energielabel nodig: het regiobureau te Dordrecht, de drie districts bureaus gevestigd te Dordrecht, Oud-Beijerland en Gorinchem en het wijkbureau te Sliedrecht. Naast het aanvragen van de energielabels wordt ook advies aangevraagd hoe het betreffende gebouw in een hogere categorie kan komen. Streven hierbij is om elk gebouw tenminste het label C te laten verkrijgen. Indien er grootschalige projecten zoals renovaties en verbouwingen plaatsvinden, worden de mogelijkheden onderzocht om aanvullende duurzame maatregelen te nemen.

Aanvraag quick scans

Naast bovengenoemde vijf gebouwen beschikt het korps over zestien gebouwen waarvoor geen energielabel vereist is. Voor deze gebouwen wordt een quickscan aangevraagd.

Uitvoeren maatregelen met terugverdientijd van maximaal 10 jaar

Veel energiebesparende maatregelen vergen forse investeringen, die zich vaak pas op de (middel)lange termijn terugbetalen. Vandaar dat er bij dergelijke investeringen rekening gehouden dient te worden met de terugverdientermijn. Als deze bekend is, kan worden besloten of maatregelen uitgevoerd worden of niet. Het korps Zuid-Holland-Zuid hanteert hierbij als grens een terugverdientijd van tien jaar.”

Voor de terugverdientijd van tien jaar is gekozen in overleg met het hoofd afdeling Facilitair Bedrijf, nadat is gebleken dat tien jaar een termijn is die in de het meest gehanteerd wordt.

Zoals vermeld dient duurzaam ondernemen ook een plaats te krijgen in het Jaarplan DOCC, om te garanderen dat het daadwerkelijk wordt uitgevoerd en vrijblijvendheid te vermijden. Voor beide aanvullingen op de beleidskaders is dan ook een ‘vertaling’ voor in het Jaarplan DOCC 2010 geschreven; deze zijn terug te vinden onder aanbeveling 3.

Financiële gevolgen:

Kosten aanvragen energielabels

Totale kosten voor 5 gebouwen (gebaseerd op offerte Synorga)	=	€ 13.200
Besteedde tijd:		
Voorbereiding 5 gebouwen: totaal 6 uur		
Aanvraag offerte 5 gebouwen: totaal 4 uur		
Opdracht verstrekken: totaal 2 uur		
Documenten opzoeken: 8 uur per gebouw, 40 uur totaal		
Begeleiding inspecteur: 12 uur per gebouw, 60 uur totaal		
Bespreking na rondleiding met inspecteur: 3 uur per gebouw, 15 uur totaal		
Bespreken opgeleverd rapport: 4 uur per gebouw, 20 uur totaal		
Totaal aantal uur: 147		
Kosten per uur: € 2700 (gemiddelde bruto maandsalaris medewerker Huisvesting)/160 = € 16,875		
Totale kosten personele inzet: 147 uur x € 16,875	=	€ 2.480
Totale kosten aanvragen energielabels + maatadvies	=	€ 15.680

Kosten voor quick scans:

Totale kosten voor 16 gebouwen (gebaseerd op offerte Synorga)	=	€ 9.600
Besteedde tijd:		
Voorbereiding 5 gebouwen: totaal 6 uur		
Aanvraag offerte 5 gebouwen: totaal 4 uur		
Opdracht verstrekken: totaal 2 uur		
Documenten opzoeken: 2 uur per gebouw, 32 uur totaal		
Begeleiding inspecteur: 3 uur per gebouw, 48 uur totaal		
Bespreking na rondleiding met inspecteur: 3 uur per gebouw, 48 uur totaal		
Bespreken opgeleverd rapport: 2 uur per gebouw, 32 uur totaal		
Totaal aantal uur: 172		
Kosten per uur: € 2700 (gemiddeld bruto maandsalaris medewerker Huisvesting)/172 = € 16,875		
Totale kosten personele inzet: 172 x € 16,875	=	€ 2.900
Totale kosten aanvragen quick scans	=	€ 12.500

Personele gevolgen:

Het wijzigen van de beleidskaders kan uitgevoerd worden zonder wijzigingen in het personeelsbestand. Wel veranderen de taken en verantwoordelijkheden van een aantal functies; hier wordt op ingegaan onder organisatorische gevolgen.

Organisatorische gevolgen:

Bij het vormen van nieuw beleid is het van belang om vast te leggen waar de verantwoordelijkheden voor de uitvoer ervan liggen. In dit geval gebeurt dat door middel van het opnemen van het beleid in het jaarplan, waardoor het onderdeel uitmaakt van de beleid-beheercyclus. De aanvullingen op het beleidskader wordt opgenomen in het Jaarplan DOCC 2010, waarvan de uitvoering drie keer per jaar geëvalueerd wordt door middel van managementrapportages. Het onderdeel Huisvesting krijgt de verantwoording voor het uitvoeren van de in de aanvulling op het beleidskader genoemde taken.

Om de aanvullingen op de beleidskaders Inkoop & Contractmanagement en Huisvesting definitief te maken dient het volgende traject te worden doorlopen: allereerst dient het hoofd afdeling Facilitair Bedrijf zijn goedkeuring te verlenen, vervolgens het districtelijk managementteam (DMT) en uiteindelijk het regionaal managementteam (RMT).

Aanbeveling 2: Overnemen aanvulling beleidskader Inkoop & Contractmanagement

Net als voor het beleidskader Huisvesting is ook voor het onderdeel Inkoop & Contractmanagement een aanvulling op het bestaande beleidskader omtrent duurzaamheid opgesteld. Deze is als volgt:

Aanvulling op Beleidskader Inkoop versie 0.2 (van toepassing per 1 januari 2010)

“Met ingang van 1 oktober 2009 zijn landelijke richtlijnen op het gebied van duurzaam inkopen binnen de Nederlandse politie van kracht. Hierbij wordt gebruik gemaakt van criteria die zijn opgesteld door SenterNovem. SenterNovem is een agentschap voor duurzaamheid en innovatie van het ministerie van Economische Zaken en heeft een lijst met criteria die organisaties kunnen gebruiken bij het doen van duurzaam inkopen.

SenterNovem maakt hierbij onderscheid tussen eisen en gunningscriteria. Bij eisen gaat het om eisen aan het product zelf door middel van het programma van eisen, maar ook geschiktheidseisen ten opzichte van de (potentiële) leverancier. Indien aan deze eisen niet wordt voldaan, valt de leverancier af.

Door middel van gunningscriteria kunnen potentiële leveranciers (die voldoen aan de gestelde eisen) punten verdienen, waarbij de leverancier met het hoogste puntenaantal de aanbesteding wint. Het onderdeel Inkoop & Contractmanagement stelt hierbij de wegingsfactor van de gunningscriteria zelf vast, en kan op deze wijze zelf bepalen welke criteria zwaar wegen.

Het landelijke beleid van de Nederlandse politie volgt echter niet de tweedeling van SenterNovem in eisen en gunningscriteria, en gebruikt alle criteria op het gebied van duurzaamheid als gunningscriteria. Hierbij wordt dus niet gebruik gemaakt van het stellen van eisen aan product en leverancier, maar worden deze door SenterNovem geformuleerde eisen gebruikt als gunningscriteria.

Het spreekt voor zich dat het korps Zuid-Holland-Zuid deze richtlijnen in acht neemt, maar gezien de ambitie om duurzaam ondernemen binnen het korps in de praktijk te brengen zal er een stap verder worden gegaan: de eisen zoals geformuleerd door SenterNovem zullen zo veel mogelijk ook daadwerkelijk als eis worden gesteld bij aanbestedingen door het korps Zuid-Holland-Zuid. Indien de eisen van SenterNovem naar de mening van het onderdeel Inkoop & Contractmanagement niet reëel zijn, heeft het onderdeel de vrijheid om deze als gunningscriteria te gebruiken in plaats van als eis. Dit dient dan wel te worden verantwoord en beargumenteerd in het gunningsadvies. Het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf is verantwoordelijk voor het controleren hiervan, zowel door middel van het ondertekenen van het Programma van Eisen vooraf, als door het beoordelen van de gunningsadviezen. Daarnaast heeft het onderdeel de mogelijkheid om op financiële gronden (bij aanbestedingen die te duur worden door het toepassen van duurzaamheidscriteria) eveneens de mogelijkheid om criteria niet te gebruiken. Ook dit gebeurt in samenspraak met het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf.”

In principe worden de criteria voor duurzaam inkopen op een constante basis bijgewerkt door SenterNovem. Hierdoor kan het gebeuren dat criteria die op een bepaald moment haalbaar worden geacht door Politie Zuid-Holland-Zuid aangescherpt worden, waardoor deze niet meer haalbaar zijn. Dit is ondervangen door middel van het neerleggen van de verantwoordelijkheid voor het beoordelen hiervan bij het onderdeel Inkoop & Contractmanagement en het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf. Hierover meer onder organisatorische gevolgen.

Financiële gevolgen

Aangezien de Politie Zuid-Holland-Zuid binnen Nederland de eerste politieregio is die duurzaam gaat inkopen is het niet mogelijk om de verwachte kosten te bepalen aan de hand van de gegevens van andere korpsen. Om toch tot een globaal overzicht van de financiële gevolgen te komen is gebruik gemaakt van een tweetal onderzoeken. De gemeente Barendrecht heeft in 2007 beleid opgesteld om duurzaam te gaan inkopen, waarbij een rapport is opgesteld over de verwachte gevolgen hiervan. Hierbij is strikt gekeken naar de aanschafprijs, waarover het volgende wordt gezegd: “[Er] kan gesteld worden dat bij een productvergelijking uit de markt een verhoging wordt gezien van 6 à 7 procent alleen op de aanschafprijs (Gemeente Barendrecht, 2007:4).”

Het is echter van belang om te kijken naar de Total Cost of Ownership: naast de aanschafkosten (die vaak hoger zijn) zijn ook de gebruiks- en afdankingskosten van belang. Het kenmerk van duurzaam ondernemen is dat producten langer meegaan, minder afval veroorzaken, en lagere energiekosten met zich meebrengen. Dit wordt ondersteund door een onderzoek, uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers. In dit onderzoek is onderzocht welke effecten het doen van duurzaam inkopen door zeven Europese landen (Nederland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Zweden, Finland, Denemarken en Duitsland) heeft op zaken zoals CO₂-uitstoot, maar ook het financiële aspect is hierin meegenomen. Hieruit blijkt dat duurzaam inkopen niet alleen heeft geleid tot een CO₂-uitstootreductie van gemiddeld 25%, maar bovendien een gemiddelde kostenbesparing van 1,2% tot gevolg heeft gehad. Van de zeven onderzochte landen had alleen Denemarken te maken met een toename van de kosten, te weten 0,31%. Duurzaam inkopen door Nederlandse overheden (gebruikmakend van SenterNovemcriteria) leidde tot een besparing van 0,17% (PricewaterhouseCoopers, 2009:7). Hoewel niet geheel vergelijkbaar met een politieorganisatie, lijkt dit de meest reële schatting van de gevolgen voor Politie Zuid-Holland-Zuid, aangezien deze cijfers afkomstig zijn van Nederlandse overheden die al inkopen met behulp van de criteria van SenterNovem.

Om de financiële gevolgen enigszins concreet te maken is hier als voorbeeld de aanbesteding voor catering (die ook als voorbeeld wordt gebruikt in paragraaf 5.2.3) uitgewerkt. De ‘bandbreedte’ van -1,2% en 7% is afkomstig uit de hierboven genoemde onderzoeken; € 353.636 is het totale bedrag dat de Politie Zuid-Holland-Zuid in 2008 heeft uitgegeven aan catering, exclusief btw.

Kosten duurzaam inkopen aanbesteding catering

Extra <u>kosten</u> bij toename van 7%: $7\% \times \text{€ } 353.636$	=	€ 24.754
<u>Besparing</u> bij afname van 0,17%: $0,17\% \times \text{€ } 353.636$	=	€ 601
<u>Besparing</u> bij afname van 1,20%: $1,20\% \times \text{€ } 353.636$	=	€ 4.243
Geschatte tijd om duurzaamheidscriteria te beoordelen: 6 criteria x gemiddeld 5 inschrijvers x 10 minuten per criteria = 5 uur Kosten per uur: € 2.800 (medewerker Inkoop) + € 2.600 (medewerker Inkoop) + € 4.100 (hoofd afdeling Facilitair Bedrijf)/160 (aantal werkuur per maand) = € 60 Extra kosten voor beoordelen criteria: $5 \times \text{€ } 60$		
	=	€ 300
Totale verwachte jaarlijkse <u>kosten</u> bij kostentoeename van 7%	=	€ 25.054
Totale verwachte jaarlijkse <u>besparing</u> bij kostenafname van 0,17%	=	€ 301
Totale verwachte jaarlijkse <u>besparing</u> bij kostenafname van 1,2%	=	€ 3.943

Hierbij gaat het dus om de kosten voor één aanbesteding. De kosten per aanbesteding zullen variëren afhankelijk van het bedrag van de aanbesteding, het aantal inschrijvers en het aantal gehanteerde criteria. De daadwerkelijke meerkosten kunnen door het onderdeel Inkoop & Contractmanagement na de aanbesteding inzichtelijk worden gemaakt, waarna evaluatie plaats kan vinden.

Los van al dan niet stijgende inkoopkosten zijn er baten te benoemen die niet tastbaar zijn, zoals het vervullen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid om zorgvuldig met middelen om te gaan, imagoverbetering, bij een volgende audit kunnen laten zien dat van de aanbevelingen werk is gemaakt, et cetera.

Personele gevolgen:

Voor het uitvoeren van bovenstaande aanbeveling is geen wijziging in het personeelsbestand vereist.

Organisatorische gevolgen:

Net als bij aanbeveling 1 dient duurzaam inkopen opgenomen te worden in het Jaarplan DOCC 2010, om zo de uitvoering en de controle hierop te garanderen. De tekst hiervoor is terug te vinden onder aanbeveling 3. Daarnaast wordt voor het toepassen van de criteria voor duurzaam inkopen het onderdeel Inkoop &

Contractmanagement verantwoordelijk gemaakt, terwijl het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf toeziet op de naleving hiervan.

Ook voor de aanvulling op het beleidskader Inkoop & Contractmanagement dient het volgende traject te worden doorlopen voor het definitief is: allereerst dient het hoofd afdeling Facilitair Bedrijf zijn goedkeuring te verlenen, vervolgens het districtelijk managementteam (DMT) en uiteindelijk het regionaal managementteam (RMT).

Aanbeveling 3: Duurzaam ondernemen opnemen in Jaarplan DOCC 2010

Om er voor te zorgen dat bovenstaande aanvullingen op de beleidskaders van de onderdelen Huisvesting en Inkoop & Contractmanagement daadwerkelijk worden uitgevoerd zijn aanvullende teksten voor het Jaarplan DOCC 2010 opgesteld. De uitvoering van de in het Jaarplan genoemde beleidspunten wordt drie maal per jaar geëvalueerd door middel van een managementrapportage. Door de aanvullingen op de beleidskaders om te zetten in doelstellingen in het Jaarplan wordt duurzaamheidsbeleid onderdeel van de beleidbeheercyclus binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid. Gevolg hiervan is dat deze aanbeveling grotendeels overlapt met de voorgaande, maar er is gekozen om deze twee gescheiden te houden om het belang van borging door middel van het jaarplan te onderstrepen.

“Jaarplan huisvesting duurzaamheid

Per 1 januari 2010 is duurzaam ondernemen opgenomen in het beleid van de Politie Zuid-Holland-Zuid. Voor het onderdeel Huisvesting komt dit op meerdere manieren tot uiting.

Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzame materialen bij het uitvoeren van nieuwbouw, verbouwingen, reparaties en onderhoud. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van criteria zoals opgesteld door SenterNovem. Meer informatie hierover is te vinden in het jaarplan van het onderdeel Inkoop & Contractmanagement.

In 2009 is een begin gemaakt met het aanvragen van energielabels voor de gebouwen waarvoor dit wettelijk verplicht is: het regiokantoor te Dordrecht, de districtbureaus in Oud-Beijerland, Dordrecht en Gorinchem en het wijkbureau te Sliedrecht. Naast de labels is ook maatadvies aangevraagd om de genoemde gebouwen energiezuiniger te maken en zodoende een beter label te bemachtigen. Doelstelling hierbij is om alle gebouwen van het korps ten minste label C toe te laten kennen. In 2010 worden deze energiebesparende maatregelen, voor zover nog niet gebeurd, uitgevoerd. Daarnaast wordt voor de gebouwen waarvoor geen energielabel vereist is een quick scan aangevraagd en eventuele maatregelen ter verbetering uitgevoerd.

Verder is in 2009 in het beleidskader Huisvesting opgenomen dat duurzame investeringen met een terugverdientijd van tien jaar of korter worden uitgevoerd. Hieraan wordt in 2010 uitvoering gegeven.”

“Jaarplan Inkoop duurzaamheid

Per 1 januari 2010 koopt de Politie Zuid-Holland-Zuid zo veel mogelijk duurzaam in. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de criteria voor duurzaam inkopen die zijn opgesteld door SenterNovem, een agentschap van het ministerie van Economische Zaken dat als doel heeft om bedrijven, overheden, kennisinstellingen en consumenten te ondersteunen bij duurzame of innovatieve projecten. Op het gebied van inkoop ontwikkelt het agentschap criteria voor duurzaamheid, onderverdeeld in 80 productgroepen, die voor elk soort organisatie toepasbaar zijn.

SenterNovem maakt hierbij onderscheid tussen eisen en gunningscriteria. Het betreft eisen die aan het product zelf gesteld worden, maar ook geschiktheidseisen m.b.t. de (potentiële) leverancier. Indien aan deze eisen niet wordt voldaan, valt de Inschrijver af.

Door middel van gunningscriteria kunnen potentiële leveranciers (die voldoen aan de gestelde eisen) punten verdienen, waarbij de leverancier met het hoogste puntenaantal de aanbesteding wint. Het onderdeel Inkoop & Contractmanagement stelt hierbij de wegingsfactor van de gunningscriteria zelf vast, en kan op deze wijze zelf bepalen welke criteria zwaar wegen.

Aangezien de criteria niet specifiek voor politieorganisaties ontwikkeld zijn, bestaat het risico dat sommige eisen te ver gaan. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering van de Politie Zuid-Holland-Zuid, bijvoorbeeld indien eisen niet haalbaar zijn, omdat leveranciers hier niet aan kunnen voldoen. Indien de eisen van SenterNovem naar de mening van het onderdeel Inkoop & Contractmanagement niet reëel zijn, heeft het onderdeel de vrijheid om deze als gunningscriteria te gebruiken in plaats van als eis of deze zelfs te schrappen. Dit dient dan wel te worden verantwoord en beargumenteerd in het gunningsadvies. Het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf is verantwoordelijk voor het controleren hiervan, zowel door middel van het ondertekenen van het Programma van Eisen vooraf, als door het beoordelen van de gunningsadviezen.”

Financiële, personele en organisatorische gevolgen

De procedure voor het vastleggen van het Jaarplan DOCC verloopt hetzelfde als voor het vaststellen van de beleidskaders: achtereenvolgend het hoofd afdeling Facilitair Bedrijf, het districtelijk managementteam en het regionaal managementteam dienen hun goedkeuring te geven.

Aangezien de teksten voor het Jaarplan voortkomen uit de aanvullingen op de beleidskaders zijn de gevolgen voorts hetzelfde als beschreven bij aanbeveling 1.

6.3.2 Aanbevelingen op tactisch niveau

Aanbeveling 4: Invoeren energiemonitoring voor regiobureau

Zoals beschreven in paragraaf 4.3 is bij Synorga, naast een energielabel voor het regiobureau en offertes voor vier andere gebouwen, een offerte aangevraagd voor het monitoren van het energieverbruik van het regiobureau. Hieruit kwam naar voren dat deze investering zich in één tot twee jaar terugverdient. De aanbeveling is dan ook om hiervan gebruik te maken, zodat het energieverbruik van het regiobureau gedetailleerd in kaart gebracht kan worden. Vervolgens kan worden bekeken waar knelpunten liggen en wat hier aan gedaan kan worden.

Financiële gevolgen

Kosten energiemonitoring

Totale investering (excl. BTW) (gebaseerd op offerte Synorga)	=	€ 3.935
Kosten per maand: € 25 (gebaseerd op offerte Synorga)		
Totale kosten voor 2 jaar: 24 maanden x € 25	=	€ 600
Totale kosten	=	€ 4.535

Met de toevoeging van de kosten voor personele inzet verdient de investering zich naar verwachting binnen maximaal twee jaar terug.

Personele gevolgen

Voor de uitvoering van bovenstaand advies is geen extra personeel noodzakelijk. Wel dient iemand verantwoordelijk te worden gemaakt voor het monitoren; hierop wordt hieronder ingegaan.

Organisatorische gevolgen

Voor het monitoren van het energieverbruik dient een interne medewerker van het regiobureau verantwoordelijk gemaakt te worden. Een geschikte medewerker hiervoor is de huismeester, met als vervanging een andere medewerker van de back office.

Aanbeveling 5: Aantrekken stagiair Communicatie voor opstellen communicatieplan

Zoals aangegeven is het vastleggen van beleid omtrent duurzaam ondernemen slechts een eerste stap. Het vervolg hierop is de werknemers van Politie Zuid-Holland-Zuid

bewust maken van het belang van duurzaam ondernemen, en welke rol zij hierin spelen. Om dit te bereiken dient er een communicatieplan opgesteld te worden, waarin beschreven wordt hoe duurzaam ondernemen ‘tussen de oren’ van de medewerkers gebracht wordt. Advies is dan ook om een stageplaats te creëren voor een student van een relevante opleiding, bijvoorbeeld Communicatie, en deze in samenwerking met de afdeling communicatie binnen Politie Zuid-Holland-Zuid een plan op te laten stellen hoe dit gedaan kan worden.

Financiële gevolgen:

Voor het uitvoeren van bovenstaand advies worden in grote lijnen de volgende kosten gemaakt:

- Stagevergoeding voor stagiair voor zes maanden;
- kosten directe begeleiding;
- werkplekkosten;
- inzet medewerker voor ondersteuning bij de uitvoering van het communicatieplan;
- materiaal ter promotie (flyers, folders, posters, et cetera).

Kosten inhuur stagiair

Kosten stagiair: 6 maanden x € 350 bruto stagevergoeding per maand	=	€ 2.100
Directe begeleiding: 0,20 fte (8 uur per week) x 6 maanden x € 3.000 (bruto salaris medewerker communicatie schaal 9)	=	€ 3.600
Werkplekkosten: 6 maanden x € 10.000 (gebaseerd op kengetallen van Facana per jaar)	=	€ 5.000
Inzet medewerker omtrent communicatieplan: 0,10 fte x 5 maanden (duur stage min een maand oriëntatie) x € 3.000 (medewerker communicatie schaal 9)	=	€ 1.500
Promotiemateriaal (flyers, posters, et cetera)	=	€ 5.000
Totaal	=	€ 15.200

Personele gevolgen:

De stagiaire dient uiteraard begeleid te worden door een medewerker van de Politie Zuid-Holland-Zuid. In het bovenstaande overzicht is hierbij gekozen voor een medewerker van de afdeling Communicatie, die ongeveer 8 uur per week (= 0,2 fte) in het begeleiden steekt. Daarnaast is uitgegaan van een medewerker van de afdeling Communicatie, die gedurende vijf maanden (de duur van de stage min een maand voor oriëntatie) gemiddeld vier uur per week bezig is met de uitvoering van het communicatieplan.

Organisatorische gevolgen:

Indien voor bovenstaand doeleinde een stageplaats wordt gecreëerd is het van belang dat de afdeling Communicatie voor met name het uitvoeren van het communicatieplan beschikbaar is. Daarnaast dient ook begeleiding georganiseerd te worden.

Aanbeveling 6: Aandachtspunten vervoer

In paragraaf 6.2.3 is een ideaalbeeld omschreven voor het wagenpark met betrekking tot duurzaamheid voor de Politie Zuid-Holland-Zuid. Hoewel momenteel de aanbesteding LAPV2010 al gestart is, kan het ideaalbeeld dienen als input voor een volgende aanbesteding. Deze vindt echter niet eerder plaats dan 2013 (en mogelijk zelfs een paar jaar later), waardoor er zeer waarschijnlijk de nodige ontwikkelingen op het gebied van vervoer hebben plaatsgevonden. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat elektrische auto's over vier jaar wel bruikbaar zijn als betrouwbaar transportmiddel voor politiekorpsen.

In de huidige situatie is de belangrijkste aanbeveling dat er goed gekeken dient te worden naar de grootte van de auto die gebruikt wordt. Dit is met name van belang als er gebruik gemaakt wordt van energielabels, aangezien deze relatief zijn aan de grootte van de auto. Deze geven dus niet weer hoe vervuilend een auto daadwerkelijk is, maar in vergelijking met auto's van dezelfde grootte. Daarnaast is het rijgedrag van groot belang; dit is meegenomen bij aanbeveling 3.

Aanbeveling 7: Nader onderzoeken mogelijkheden dak ombouw regiobureau

Gedurende de stageperiode is een onderzoek aangevraagd bij Sublean (zie hiervoor paragraaf 4.3) voor het dak van het oude gedeelte van het regiobureau te Dordrecht. Hieruit kwamen globaal de volgende mogelijkheden naar voren:

Dakontwikkeling	Opbrengst per m2	Meerkosten per m2
Na-isolatie	RC 4,0 m2K/W	€ 10,-/m2
	Besparing gasverbruik circa 10 %	
	Besparing circa 560 kg CO2-eq./m2/jr	
Grondstof Balans	Bitumen	Nihil (i.p.v. storten)
	0,24 kg CO2 -eq./m2	
Vegetatie	Mossysteem	€ 30,-/m2
	13-22 gr/m2/jaar reductie fijn stof	
	2 gr/m2 reductie NOx	
	10-15 liter/m2/piekbui watervertraging	
	Energiebesparing 5 %	

Photo Voltage	Amorf Silicium	€ 260,-/m2
	45 kWh/m2/jaar	
	27 kg CO2-eq./m2/jr	
		(Sublean, 2009)

Dit is echter nog een vrij globaal overzicht, waarbij de kosten en baten, alsmede de technische mogelijkheden van het betreffende dak nader bekeken dienen te worden. Advies is dan ook om nader te onderzoeken of deze investering mogelijk en rendabel is voor de Politie Zuid-Holland-Zuid.

Financiële, personele en organisatorische gevolgen:

Het is te vroeg om een overzicht te maken van de financiële gevolgen van het vervolgonderzoek, aangezien deze voortkomen uit het onderzoek zelf. Op het personele vlak zijn hiervoor geen wijzigingen noodzakelijk, behalve dat het onderdeel Huisvesting een nader te bepalen aantal uur extra kwijt zal zijn. Een organisatorisch gevolg is dat het onderdeel Huisvesting verantwoordelijk wordt gemaakt voor het vervolgonderzoek en eventuele acties die hieruit voortkomen.

6.4 Plan van aanpak

Om bovenstaande aanbevelingen ten uitvoer te brengen zijn een aantal stappen te onderscheiden. Deze zijn hieronder schematisch weergegeven, met een korte omschrijving van de activiteit, welke functie of organisatieonderdeel hiervoor verantwoordelijk is en in welk tijdsplan de activiteit gepland staat.

Wat	Wie	Wanneer
Overnemen aanvulling beleidskaders Huisvesting en Inkoop & Contractmanagement	Beleidsmedewerker	mei/juni 2009
Aanleveren gegevens Jaarplan (duurzaamheid al opgesteld door stagiair)	Onderdelen	mei/juni 2009
Opnemen in Jaarplan	Beleidsmedewerker	mei/juni 2009
Aanvragen energiemonitoring	Onderdeel Huisvesting	mei/juni 2009
Verantwoordelijkheid energiemonitoring	Huismeester/	
Goedkeuren en definitief maken beleidskaders	DMT/RMT	2e helft 2009
Creëren stageplaats	Hoofd Bureau Communicatie	september 2009
Goedkeuren jaarplan	DMT/RMT	laatste kwartaal 2009
Vervolgonderzoek dak oudbouw regiobureau	Onderdeel Huisvesting	2009

Wat	Wie	Wanneer
Aanvragen energielabels en verbeteradvies	Onderdeel Huisvesting	2009
Toepassing criteria inkoop	Onderdeel Inkoop & Contractmanagement	beginnend 1 januari 2010
Toezicht op toepassing criteria door onderdeel Inkoop & Contractmanagement	Hoofd afdeling Facilitair Bedrijf	beginnend 1 januari 2010
Controleren uitvoering jaarplan	Hoofd afdeling Facilitair Bedrijf	2010
Opleveren managementrapportages t.b.v. beleidsbeheercyclus	Beleidsmedewerker	3x per jaar, beginnend mei 2010
Stageplaats creëren, stagiair aantrekken	Stagiair, Bureau Communicatie	2010
Aanvragen quickscans voor gebouwen < 1.000 m ²	Onderdeel Huisvesting	2010
Uitvoeren maatregelen terugverdientijd ≤ 10 jaar	Onderdeel Huisvesting	2010

Literatuuropgave

BECO: *Wat is het?*.

<http://www.duurzaamondernemen.nl/faq.asp> (18-03-2009)

BECO Groep, cluster Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen: *Wat is het: What's in a name?*.

<http://www.duurzaamondernemen.nl/goededingen.asp> (13-02-2009)

Deelprojectgroep: *Procesbeschrijving t.b.v. Capaciteitsmanagement*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2009.

DHV: *Duurzaam / Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen*.

<http://www2.dhv.nl/display.aspx?ID=59>. (14-05-2009)

Dienst Ondersteuning Concern & Control, Facilitair Bedrijf: *Beleidskader Inkoop Politie Zuid-Holland-Zuid*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2006.

Dienst Ondersteuning Concern en Control: *Jaarplan 2009 Dienst Ondersteuning Concern en Control Politie Zuid-Holland-Zuid*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2008.

DOCC- Facilitair Bedrijf en Financieel Economische Zaken: *Beleidskader voertuigenpark regiopolitie Zuid-Holland-Zuid*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2006.

Energielabel.nl: *Energielabel auto*.

<http://www.energielabel.nl/pagina.aspx?onderwerp=Energielabel%20auto> (17-04-2009)

Facana: *Facilitaire Kengetallen Administratieve Organisatie*.

<http://www.facana.nl/Desktopdefault.aspx?panelid=95&tabid=159> (13-05-2009)

Facilitair Bedrijf – afdeling Huisvesting: *Beleidskader Huisvesting Politie Zuid-Holland-Zuid*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2007.

Gelderman, C.J. en Albronda, B.J.: *Professioneel inkopen*. Tweede druk. Groningen, Stenfert Kroese, 2003. ISBN 9020731181

Gemeente Barendrecht: *Notitie commissie Ruimte Implementatie Gemeentelijke Interne Milieuzorg*. Barendrecht, Gemeente Barendrecht, 2007.

Gemeente Castricum Staf Projecten/Informatisering: *Vaststelling Voorlopig Ontwerp (VO) uitbreiding en renovatie gemeentehuis Castricum*. Castricum, Gemeente Castricum, 2007.

Genet, C.M.: *Syllabus 'Methoden van onderzoek en de markt' versie 2009-2010 opleiding Facility Management*. Den Haag, Haagse Hogeschool, opleiding Facility Management, 2008.

Jong, B. de en Niesten, H.: *De besturing van facilitaire organisaties*. Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2004. ISBN 9789013009590.

Kamer van Koophandel: *Maatschappelijk verantwoord ondernemen*. <http://www.kvk.nl/maatschappelijkverantwoordondernemen/default.asp> (14-05-2009)

Kwaliteitsbureau Politie: *Auditrapportage Politie Zuid-Holland-Zuid*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2006.

Maas, G.W.A. en Pleunis, J.W.: *Facility Management: Strategie en bedrijfsvoering van de facilitaire organisatie*. Alphen aan den Rijn, Kluwer, 2002. ISBN 90140877947

Ministerie van VROM: *Dossier Duurzaam Inkopen*. <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=34352&term=duurzaam> (27-02-2009)

MVO Nederland: *Het Maatschappelijk Verslag 2004 – MVO Nederland in beweging*. Utrecht, MVO Nederland, 2004.

Politie Zuid-Holland-Zuid: *Korpsjaarplan 2009*. Dordrecht, Politie Zuid-Holland-Zuid, 2008.

PricewaterhouseCoopers: *Collection of statistical information on Green Public Procurement in the EU: Report on data collection results*. Londen, PricewaterhouseCoopers, 2009.

PricewaterhouseCoopers: *Duurzaamheidsbarometer Februari 2009 – meting 3*. Londen, PricewaterhouseCoopers, 2009.

SenterNovem: *Gebouwen waarin overheidsdiensten zijn gevestigd*. http://www.senternovem.nl/energielabelgebouwen/energielabel/gebouwen_waarin_overheidsdiensten_zijn_gevestigd.asp (18-05-2009)

SenterNovem: *Over SenterNovem*. <http://www.senternovem.nl/sn/subpage.asp?id=40> (05-03-2009)

Sublean: *Sublean Kennis Centrum – Project Report Politie Zuid-Holland-Zuid*. Sublean, Slidrecht, 2009.

Synorga Electrical Management: *Concept Energie Prestatie Advies voor utiliteitsgebouwen Visserdijk Beneden 2, Dordrecht*. Barendrecht, Synorga Electrical Management, 2009.

Synorga Electrical Management: *Offerte Monitoring*. Barendrecht, Synorga Electrical Management, 2009.

United Nations World Commission on Environment and Development: *Our Common Future*. Oxford, Oxford University Press, 1987. ISBN 0-19-282080-X

vtsPN: *Project Landelijke Inkoop samenwerking.*

http://webwinkel.klpd.politie.local/sitemanager/templates/tpl_home.asp?ContainerID=1908&PageID=5450 (24-03-2009)

vtsPN: *Redenen voor project.*

http://webwinkel.klpd.politie.local/sitemanager/templates/tpl_home.asp?ContainerID=1915&PageID=5436 (24-03-2009)

vtsPN: *Te verwachten baten.*

http://webwinkel.klpd.politie.local/sitemanager/templates/tpl_home.asp?ContainerID=1916&PageID=5439 (24-03-2009)

Witte, V.: *Concept inkoopbeleid Politie Nederland.* Zeist, Voorziening tot samenwerking Politie Nederland, 2009.

Waakzaam, dienstbaar en duurzaam

Beleidsvorming op het gebied van duurzaam ondernemen binnen Politie Zuid-Holland-Zuid

Bijlagen



Paul Snabel, mei 2009

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Definities soort gegevens, onderzoekstype, dataverzamelmethode en vormen van onderzoek	3
Bijlage 2: Organisatieomschrijving.....	5
Bijlage 3: Organigram Politie Zuid-Holland-Zuid.....	8
Bijlage 4: Organigram Dienst Ondersteuning Concern & Control (DOCC).....	9
Bijlage 5: Organigram afdeling Facilitair Bedrijf.....	10
Bijlage 6: Beleidskader onderdeel Huisvesting	11
Bijlage 7: Beleidskader onderdeel Inkoop & Contractmanagement.....	13
Bijlage 8: Beleidskader onderdeel Vervoer	17
Bijlage 9: Interview projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking.....	18
Bijlage 10: Interview projectmanager LAPV2010	20

Bijlage 1: Definities soort gegevens, onderzoekstype, dataverzamelmethode en vormen van onderzoek

Onderstaande definities zijn afkomstig uit de syllabus van drs. C.M. Genet, en zijn bedoeld om een beter inzicht te geven in de gebruikte begrippen in de onderzoeksopzet.

Kwalitatief onderzoek

“Baarda en de Goede omschrijven in hun 'Basisboek Kwalitatief Onderzoek' een **kwalitatief onderzoek** als:

onderzoek waarmee je overwegend gebruik maakt van gegevens van kwalitatieve aard en dat als doel heeft onderzoekproblemen in of van situaties, gebeurtenissen en personen te beschrijven en te interpreteren.

Bij kwalitatief onderzoek maakt men **overwegend gebruik van gegevens van kwalitatieve aard** met als doel onderzoeksproblemen te beschrijven en te interpreteren. Het gaat daarbij om het in kaart brengen van de **aard en de eigenschappen** van het onderzochte verschijnsel. Bij een kwalitatief onderzoek, zoals een literatuuronderzoek, gaat men op zoek naar de geschikte begrippen om een complexe werkelijkheid inzichtelijk te maken c.q. te verklaren.

Kwalitatieve gegevens hebben volgens Baarda en de Goede betrekking op de **aard, de waarde en de eigenschappen** van het onderzochte verschijnsel en **niet op de hoeveelheid, de omvang, de frequentie of de mate van voorkomen van iets of iemand** waarop het accent valt bij een kwantitatief onderzoek. Bij kwantitatief onderzoek gaat het dus vooral om de **‘hoeveel’** en **‘hoe groot’** vragen. Bij kwalitatief onderzoek echter wil men gewoon het inzicht in de problemen c.q. het verschijnsel wat vergroten.

Bij kwalitatief onderzoek gaat het dus vaak om het ontdekken en ontwikkelen van relevante begrippen. Wat relevant c.q. betekenisvol is, is enerzijds subjectief en anderzijds natuurlijk afhankelijk van je onderzoeksvraag, doelstelling en optieken van je onderzoek. Boeije stelt dat bij het kwalitatieve (interpretatieve) onderzoek de vraagstelling zich veelal richt op onderwerpen die te maken hebben met de wijze waarop mensen betekenis geven aan hun sociale omgeving en hoe ze zich op basis daarvan gedragen (Genet, 2008:65).”

Beschrijvend onderzoek

“Het gaat hierbij om de **‘wat is er aan de hand’**-vraag. Veelal beschikt men dan niet over een theorie. Het gaat om een beschrijving en catalogisering van (afzonderlijke) **kenmerken van onderzoekseenheden** aan de hand van een vooraf beschreven systematiek. Bij kwantitatief onderzoek valt het accent op dan op frequenties (de mate waarin de verschillende waarden voorkomen) (Genet, 2008:25).”

Bestaande gegevens

“Bij elk onderzoek doet men er verstandig aan eerst te kijken of gebruik gemaakt kan worden van reeds bestaande informatie. Gebruik maken van bestaande informatie is meestal de goedkoopste en vaak ook een zeer nuttige manier om aan concrete gegevens te komen.

Informatie bestaat uit betekenisvolle gegevens. Informatie in het kader van een onderzoek betekent dus gegevens die men bij de beantwoording van de onderzoeksvragen (deelonderzoeksvragen) kan gebruiken. Deze gegevens wil men misschien juist door het eigen onderzoek zelf genereren, maar soms zijn ze reeds (elders) aanwezig (Genet, 2008:52).”

Deskresearch

“Hierbij wordt systematisch gebruik gemaakt van bestaande informatie.

Toegesplitst op boeken en tijdschriften is dat literatuuronderzoek. Een specifieke vorm daarvan is weer de inhoudsanalyse. Maar deskresearch is breder dan literatuuronderzoek omdat daar ook andere zaken zoals elektronische gegevensbestanden, beeldmateriaal etc. onder vallen (Genet, 2008:26).”

Interviewen

“Het vragen bijvoorbeeld middels mondelinge of schriftelijke enquêtes.

Geschikt verzamelen van **gegevens m.b.t. meningen, attitudes en kennis.**

Bij kwalitatief onderzoek is dan veelal sprake van open interviews (Genet, 2008:26).”

Casestudy

“Gedurende lange tijd wordt één onderzoeksobject (nauwkeurig en diepgaand) bestudeerd.

Dit is met name een kwalitatieve onderzoeksvorm (Genet, 2008:26).”

Bijlage 2: Organisatieomschrijving

Inleiding

Om te komen tot een goed beeld van de Politie Zuid-Holland-Zuid is een analyse gemaakt van de organisatie. Eerst zullen de organisatie in het algemeen en de diverse afdelingen kort beschreven worden (met in de bijlagen de betreffende organigrammen), waarna wordt ingezoomd op respectievelijk de Dienst Ondersteuning Concern & Control en de afdeling Facilitair Bedrijf.

Politie Zuid-Holland-Zuid

De Politie Zuid-Holland-Zuid is één van de vijftientig politieregio's binnen Nederland. Het korps bestaat uit drie geografische districten, waarbij elk district, naast een aantal kleinere bureaus, een eigen districts bureau heeft. De regio Zuid-Holland-Zuid bestaat uit de volgende districten:

- Dordrecht/Zwijndrechtse Waard;
- Alblasserwaard/Vijfheerenlanden;
- Hoeksche Waard.

Er werken in totaal ongeveer 1300 mensen bij het korps Zuid-Holland-Zuid, waarmee het qua medewerkeraantal één van de kleinere korpsen van Nederland is.

Als geheel valt de Nederlandse politie onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het beheer van de korpsen is in handen van een burgemeester (meestal die van de grootste stad) van de regio. In het geval van het korps Zuid-Holland-Zuid neemt de burgemeester van Dordrecht het beheer voor zijn rekening. De dagelijkse leiding wordt gegeven door de korpsleiding.

Vanuit het regiokantoor, dat zich bevindt in Dordrecht, worden de ondersteunende processen voor alle districts bureaus geregeld. Naast de drie eerdergenoemde districten vallen onder de Regio Zuid-Holland-Zuid ook de Divisie Recherche Expertise & Ondersteuning (DREO), de Divisie Uitvoeringsondersteuning (DUO), de Dienst Ondersteuning Concern & Control (DOCC), en de Korpsleiding. Voor een overzicht in organigramvorm zie bijlage 2. Aangezien de afdeling Facilitair Bedrijf onder de DOCC valt zal er verder worden ingegaan op de DOCC.

Dienst Ondersteuning Concern & Control

Aan het hoofd van de Dienst Ondersteuning Concern & Control staat de dienstleiding, die leiding geeft aan ongeveer 150 personen. DOCC bestaat uit de volgende afdelingen:

- Informatiemanagement;
- Financieel Economische Zaken;
- Personeel en Organisatie;

- Facilitair Bedrijf.

Een organigram van de afdeling DOCC is terug te vinden in bijlage 3.

Afdeling Facilitair Bedrijf

Het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf geeft leiding aan ongeveer 50 medewerkers, verdeeld over de volgende onderdelen:

- Facility Beheer, met daaronder:
Front Office;
Backoffice;
Post & Archief;
Vervoer & Schade.
- Huisvesting;
- Inkoop & Contractmanagement.

Naast deze onderdelen beschikt de afdeling over beleidsmatige en projectmatige ondersteuning.

Een organigram van de afdeling Facilitair Bedrijf is terug te vinden in bijlage 4.

In het Jaarplan DOCC 2009 worden de volgende kerntaken van de afdeling Facilitair Bedrijf genoemd (2008:4):

- Het onderhoud van gebouwen, waaronder projectmatige werkzaamheden zoals nieuw- en verbouw;
- Uitvoering geven aan het beleidskader vervoer waaronder de tijdige uitvoering van het vervangingsschema van voertuigen;
- Het uitvoeren van de inkoopfunctie en contractmanagement;
- Het snel en goed afhandelen van de klantvraag middels de Servicedesk;
- Werkzaamheden op het gebied van digitale informatievoorziening (DIV) zoals o.a. het afhandelen van de post, zorgdragen voor archivering en voortgang afdoeningscontrole;
- Werkzaamheden op het gebied van inbeslaggenomen goederen;
- Wapenbeheer;
- Advisering op facilitaire gebieden, zoals kleding en uitrusting en shared services;
- Managementinformatie: het aanleveren van reguliere en ad-hoc rapportages.

Onderdeel Huisvesting

Het onderdeel Huisvesting valt rechtstreeks onder het hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf. Het onderdeel bestaat uit een coördinator Huisvesting en een medewerker Huisvesting, zij zijn verantwoordelijk voor het volume en de staat van het onderhoud van de huisvesting van het korps Zuid-Holland-Zuid. De Politie Zuid-Holland-Zuid is met drie geografische districten, twee divisies en twee diensten gehuisvest op in totaal 44 locaties in de regio. Dit is inclusief locaties zoals de opslag van in beslaggenomen goederen en een loods met ME-materiaal.

Onderdeel Inkoop & Contractmanagement

Het inkoopproces binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid wordt verzorgd door het onderdeel Inkoop & Contractmanagement, dat bestaat uit twee medewerkers en rechtstreeks onder het Hoofd van de afdeling Facilitair Bedrijf valt. Het onderdeel is belast met de centrale inkoop van diensten en middelen voor het gehele korps, en draagt daarnaast zorg voor het bijhouden van de contracten,

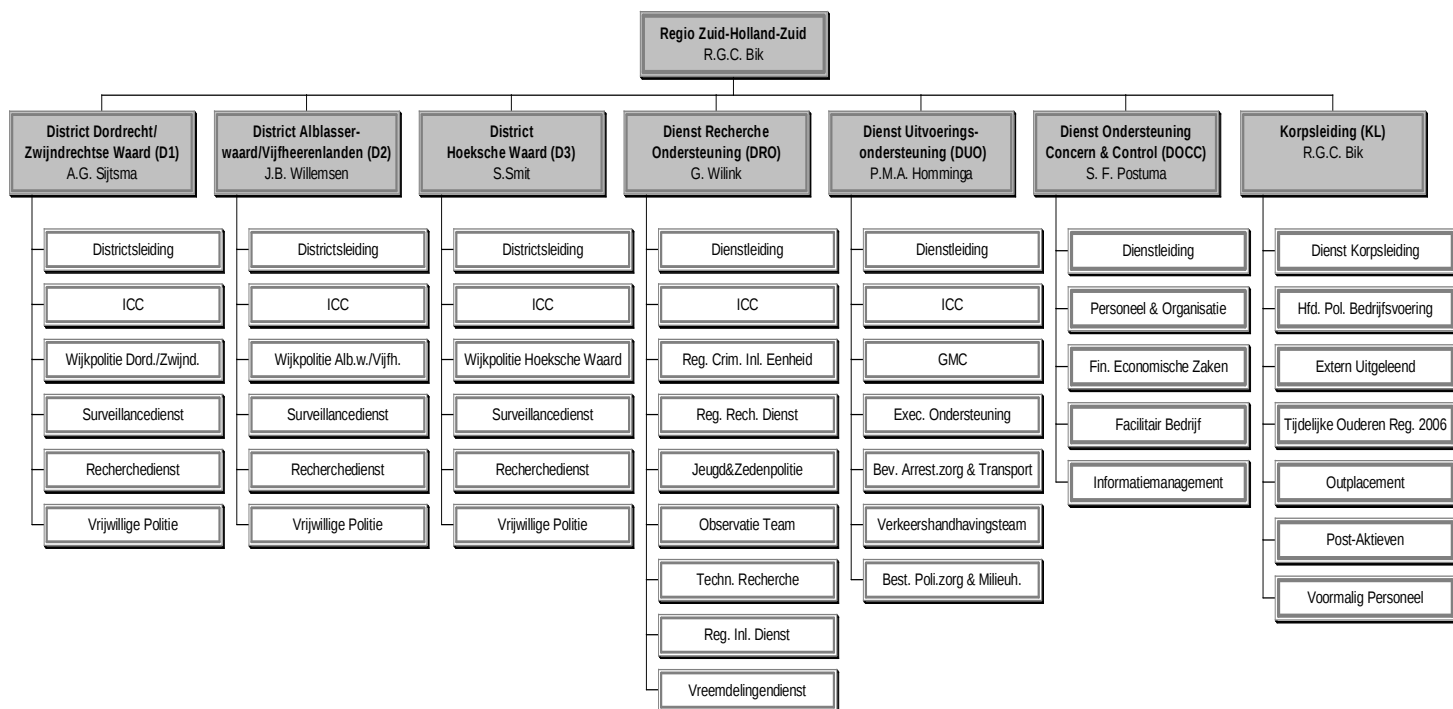
Onderdeel Vervoer & Schade

Het onderdeel Vervoer & Schade valt, in tegenstelling tot de vorige twee genoemde onderdelen, onder de chef Facility Beheer. Het onderdeel bestaat uit een medewerker Vervoer en Schadeverhaal, die verantwoordelijk is voor het bestellen van producten, goederen en diensten binnen het vakgebied Vervoer. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor het beheer van het regionale wagenpark en het zorg dragen voor een goede afhandeling van schadegevallen.

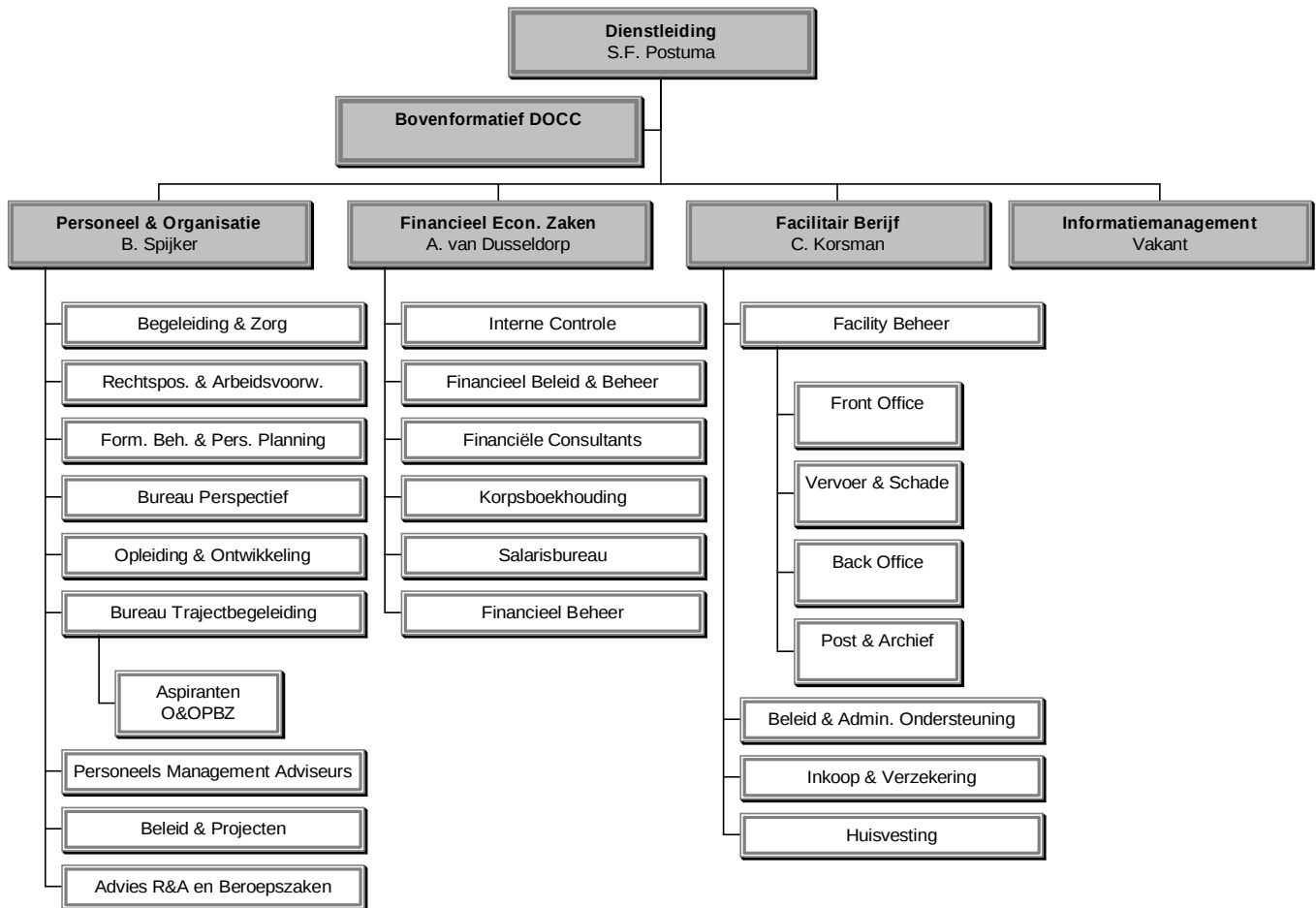
Conclusie

Met ongeveer 1300 medewerkers is de Politie Zuid-Holland-Zuid een minder groot korps. De gehele organisatie wordt aangestuurd door een tweehoofdige korpsleiding, met daaronder de Dienst Korpsleiding. De organisatie bestaat uit drie districten (geografische gebieden), met daarnaast twee ondersteunende divisies en de Dienst Ondersteuning Concern & Control. De afdeling Facilitair Bedrijf valt onder DOCC, en heeft ongeveer 50 medewerkers. De onderdelen Huisvesting, Inkoop & Contractmanagement en Vervoer & Schade vallen alle drie onder de afdeling Facilitair Bedrijf; het onderdeel Vervoer & Schade wordt aangestuurd door de chef Facility Beheer. Organigrammen van de organisatie zijn terug te vinden in bijlagen 3 tot en met 5.

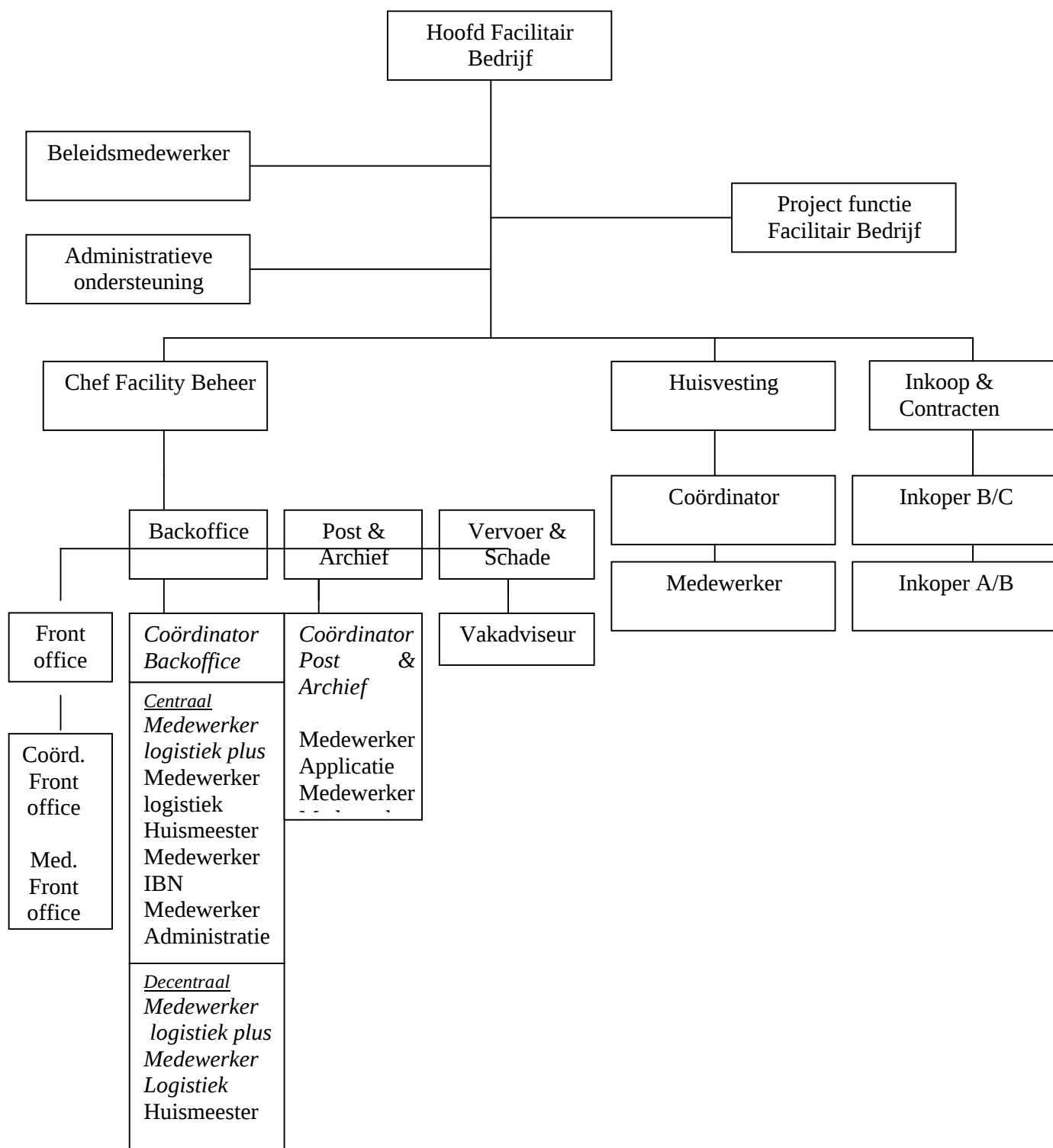
Bijlage 3: Organigram Politie Zuid-Holland-Zuid



Bijlage 4: Organigram Dienst Ondersteuning Concern & Control (DOCC)



Bijlage 5: Organigram afdeling Facilitair Bedrijf



Bijlage 6: Beleidskader onderdeel Huisvesting

Strategische visie

Vastgoed kenmerkt zich door beslissingen, die van invloed zijn voor een lange tijd en grote investeringen met zich meebrengen. In het geval van de Politie Zuid-Holland-Zuid komt het echter vaak voor dat de organisatieonderdelen en de bijbehorende eisen voor huisvesting binnen een korte termijn veranderen, hetgeen logischerwijs leidt tot spanningen met het langdurige karakter van vastgoedbeslissingen. Dit wordt veroorzaakt door de veranderende omvang van het korps en wijzigingen in het takenpakket en de manier van werken. In onderstaande tabel is dit spanningsveld weergegeven:

Kenmerken (vraagzijde)	Politie Zuid-Holland-Zuid	Kenmerken vastgoed (aanbodzijde)
- organisatieveranderingen (structuur e omvang); - veranderen manier van werken (techniel trends) - veranderingen in politieomgeving (maatschappij) - veranderingen in takenpakket (politiek) - kerntaken politie		- beslissingen over (middel)lange termijn - lange voorbereidingstijd - vastgoed is locatiegebonden - betreft omvangrijke investeringen

Ontwikkelingen Politie Zuid-Holland-Zuid

Naast het hierboven genoemde landelijk centraliseren van werkzaamheden van de Nederlandse politie werken korpsen onderling ook steeds meer samen. Hierbij gaat het met name om ondersteunende taken, op zowel executief als bedrijfsvoeringgebied. Met name met de regio Rotterdam-Rijnmond heeft de Politie Zuid-Holland-Zuid op vele terreinen samenwerkingsverbanden, maar ook binnen de regio vinden ontwikkelingen plaats, zoals de oprichting van de zogenoemde Veiligheidsregio, waarin politie, brandweer en Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR) samenwerken.

Daarnaast is er ook nog de verschuiving van het concept van Gebiedsgebonden Politie Functionaris (GPF) naar het concept van een zogeheten Wijkpolitie, die tot gevolg heeft gehad dat het aantal clusterlocaties is teruggebracht. Ook zijn in districten I en II de Surveillancediensten op één locatie gevestigd, terwijl daarvoor deze districten meerdere huisvestingslocaties kenden.

Om het genoemde spanningsveld beheersbaar te houden is het van belang dat bij het formuleren van beleid rondom vastgoed zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen. In dit kader zijn er drie soorten ontwikkelingen waarmee rekening wordt gehouden: maatschappelijke ontwikkelingen, landelijke ontwikkelingen politie, en ontwikkelingen in het verzorgingsgebied Zuid-Holland-Zuid.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Er hebben zich diverse maatschappelijke ontwikkelingen voorgedaan waar de Politie Zuid-Holland-Zuid mee te maken heeft. Zo zijn de diverse veiligheidsvraagstukken in het afgelopen decennium complexer van aard geworden, en ook criminaliteit in het algemeen heeft zich ontwikkeld en is veranderd. Een belangrijke factor is ook de toenemende dreiging van terreur die zich voordoet sinds het begin van de eeuw, hetgeen een dreigingsanalyse voor de bureaus van het korps Zuid-Holland-Zuid noodzakelijk maakt.

Landelijke ontwikkelingen

Op landelijk en interregionaal niveau is samenwerking steeds meer gemeengoed aan het worden, waarbij de samenwerkingen ook in steeds hogere mate richtinggevend en van grote invloed op de bedrijfsvoering worden. Wat betreft huisvesting is het inrichten van één rekencentrum voor een verzorgingsgebied een goed voorbeeld van de invloed van een landelijke ontwikkeling, maar ook aan het inrichten van verhoorkamers met audiovisuele registratie kan gedacht worden.

Bijlage 7: Beleidskader onderdeel Inkoop & Contractmanagement

Europese aanbestedingen

Of er wel of niet Europees aanbesteed wordt is niet iets wat de Politie Zuid-Holland-Zuid zelf bepaalt, maar is afhankelijk van het aan te besteden bedrag. Indien dit bedrag de hier onderstaande grenzen overschrijdt, dient de aanbesteding Europees plaats te vinden:

Werken	€ 5.150.000
Leveringen (producten)	€ 206.000
Diensten	€ 206.000

Indien er sprake is van een aanbesteding die Europees gedaan wordt, zijn er twee mogelijkheden qua procedures: een openbare of een niet-openbare procedure. Bij een openbare procedure kunnen alle belangstellende bedrijven inschrijven, naar aanleiding van de publicatie (Publicatieblad EG). De selectie en gunning vinden hier in één slag plaats.

Binnen een niet-openbare procedure kunnen alle belangstellende bedrijven eveneens een aanvraag tot deelneming indienen, naar aanleiding van de publicatie (Publicatieblad EG), maar na de (pré) selectiefase kunnen alleen gekwalificeerde bedrijven een aanbieding doen. De selectie- en gunningscriteria zijn hierin dus gescheiden.

Het enige wat het Europees aanbesteden qua regelgeving verder inhoudt, is dat het inkooptraject een vastgestelde procedure met daaraan gekoppelde termijnen en meldingsplichten dient te doorlopen.

Niet-Europees aanbesteden

Zoals gezegd is er een grensbedrag ingesteld, waarboven in- en aankopen Europees aanbesteed dienen te worden. Indien het bedrag lager is dan deze drempel, hoeft er niet Europees aanbesteed te worden. In dit geval zijn er in grote lijnen drie mogelijkheden: onderhands aanbesteden, openbaar aanbesteden, en niet openbaar aanbesteden.

Bij onderhands aanbesteden is er sprake van een aanbesteding met concurrentie tussen een aantal geselecteerde leveranciers.

In het geval van openbare aanbesteding vindt er een nationale aankondiging plaats, waardoor er normaliter veel gegadigden zullen zijn. Om dit aantal te beperken kan er gebruik gemaakt worden van een voorselectie, of van een aanbesteding die deels openbaar is, bijvoorbeeld door publicatie in regionale bladen.

De niet-openbare aanbesteding, ten slotte, houdt in dat er één leverancier gekozen wordt, die om een offerte gevraagd wordt. Hierbij is dus geen sprake van concurrentie.

Wet- en regelgeving

In het geval van de Politie Zuid-Holland-Zuid geldt dat de organisatie vanwege het publieke karakter te maken heeft met enkele specifieke wetten en regels omtrent het inkoopbeleid, die op Europees niveau vastgesteld zijn. Het gaat om de volgende regelgeving:

- De EG-Richtlijn Overheid voor Leveringen, Diensten en Werken (Richtlijn 2004/18/EG);
- De Handhavingsrichtlijn Overheden (Richtlijn 89/665; gewijzigd bij Richtlijn 92/50 EEG);
- Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Bao, Staatsblad 2005, 408);
- Wet Bibob (bevordering integriteitsbeoordelingen door het Openbaar bestuur).

Van deze regelgeving zijn met name de EG-Richtlijn Overheid voor Leveringen, Diensten en Werken en het Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten (Boa) van toepassing op het inkoopproces voor de Politie Zuid-Holland-Zuid. De wet Bibob is er meer op gericht om de integriteit van potentiële leveranciers te toetsen. Hiernaast heeft de organisatie nog te maken met Uniforme Aanbestedingsreglementen (UAR's) en het Aanbestedingsreglement Werken 2005 (ARW 2005).

Wat betreft het aanbesteden onderscheidt de Politie Zuid-Holland-Zuid, ingegeven door Europese regelgeving, onderscheid in de volgende vormen:

- | | |
|---------------------------|-----------------|
| Europees aanbesteden | → openbaar |
| | → niet openbaar |
| Niet-Europees aanbesteden | → onderhands |
| | → openbaar |
| | → niet openbaar |

Inkoopportfolio

De dienst Inkoop & Contracten maakt gebruik van de inkoopportfoliobenadering zoals in 1983 geïntroduceerd door Kraljic. Kraljic heeft een matrix bedacht, waarbij aan de hand van de factoren 'invloed op de winst' en 'inkooprisico' de in te kopen producten worden verdeeld in vier categorieën (Gelderman & Albronda, 2003:176-177):

- hefboomproducten
- strategische producten
- routineproducten
- knelpuntproducten

hoog	Hefboom produkten/diensten	Strategische produkten/diensten
Financieel risico	Routine produkten/diensten	Bottleneck produkten/diensten
laag		
	laag	hoog
	Afbreukrisico	

Matrix van Kraljic

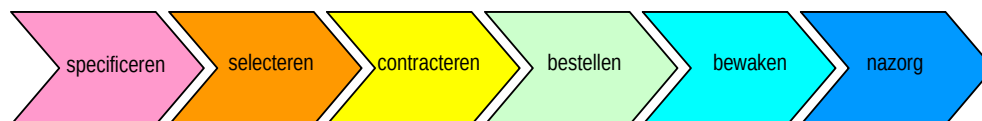
In het beleidskader Inkoop is bovenstaande matrix gebruikt, waarbij de benaming van de factoren ietwat veranderd is; immers, de Politie Zuid-Holland-Zuid is een non-profitorganisatie, waardoor de term ‘invloed op de winst’ is vervangen door ‘financieel risico’.

Inkoopproces

Maas en Pleunis (2002:253) beschrijven zes stappen waaruit het inkoopproces bestaat:

1. het specificeren;
2. de leveranciersselectie;
3. de contracting;
4. de opdrachtverstrekking;
5. het bewaken van de inkooporder;
6. nazorg en evaluatie.

In het Beleidskader Inkoop Politie Zuid-Holland-Zuid zijn de fasen als volgt grafisch weergegeven (met iets andere benamingen):



Cruciaal hierbij is volgens Van Weele (die de zes stappen zoals geparafraseerd door Maas en Pleunis) oorspronkelijk heeft vastgelegd, dat er sprake is van een procesbenadering: het resultaat van elke fase is bepalend voor het resultaat van de opvolgende fase. Daarnaast is hij van mening dat inkoop geen activiteit is die beperkt is tot slechts het onderdeel inkoop (Maas & Pleunis, 2002:253). Bovenstaande zes

stappen, alsmede deze twee punten zijn van belang bij het opstellen van een beleid voor duurzaam inkopen binnen de Politie Zuid-Holland-Zuid.

Bijlage 8: Beleidskader onderdeel Vervoer

Aanschaf en vervanging

Vervanging van opvallende voertuigen (de auto's met de politiekleuren) vindt plaats door DOCC aan de hand van vastgestelde vervangingsschema's, zonder tussenkomst van de districtschef. De districtschef wordt hierover wel geïnformeerd. Indien van de eerdergenoemde vervangingsschema's wordt afgeweken voert DOCC overleg met de districtschef, die de uiteindelijke beslissing neemt. Voor de vervanging van onopvallende voertuigen verzorgt DOCC het advies, waarna de districtschef beslist over merk, type en kleur.

Naast de aanschaf van de voertuigen dienen er ook politieapparatuur en accessoires ingebouwd te worden, hetgeen ook onder de verantwoordelijkheid van het onderdeel Vervoer & Schade valt. Deze op- en inbouw geschiedde in het verleden door verschillende leveranciers, hetgeen regelmatig heeft geleid tot storingen. Om dit te voorkomen is een service- en beheerovereenkomst gesloten met een gespecialiseerd bedrijf. Op grond van deze overeenkomst worden nieuwe voertuigen door de importeur of dealer afgeleverd bij het gecontracteerde bedrijf. Onder regie en verantwoordelijkheid van het gespecialiseerde bedrijf worden de voertuigen conform de vastgestelde Programma's van Eisen opgebouwd. Dat leidt enerzijds tot uniformiteit in de uitvoering en anderzijds tot één loket voor de melding van storing of het verzorgen van onderhoud en service.

Bijlage 9: Interview projectleider Inrichting Landelijke Inkoop samenwerking

Wat houdt het project Landelijke Inkoop samenwerking in?

Het project is opgestart door de voorziening tot samenwerking Politie Nederland (vtsPN), in combinatie met Politie Nederland. Het doel is om te komen tot een uniforme inkoopwijze voor de 26 korpsen die vallen onder Politie Nederland. Momenteel wordt er al door sommige korpsen samengewerkt bij bepaalde inkooptrajecten, maar door het bundelen van de kennis in het project Landelijke Inkoop samenwerking wordt de inkoopfunctie binnen de Politie Nederland geprofessionaliseerd.

Wat is het doel van het project?

Zoals gezegd is één van de doelen het bundelen en delen van kennis, waardoor de inkoopfunctie van de afzonderlijke korpsen wordt geprofessionaliseerd. Daarnaast spelen bezuinigingen ook nog een rol. Minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties wil dat Politie Nederland twintig miljoen euro per jaar gaat besparen op de inkoopfunctie. Dit gebeurt met name door het opschalen van de inkoop binnen de Politie Nederland: inkopen worden op een steeds grotere schaal verricht, en worden zo veel mogelijk geuniformiseerd. De bedoeling is dat dit zal leiden tot 26 korpsen die allen – in grote lijnen – op dezelfde wijze inkopen doen, waardoor de uitwisselingen van informatie en het vergroten van de schaal soepeler zal gaan.

Hoe wordt dit in 2009 vormgegeven?

Momenteel is vtsPN bezig om richtlijnen op te stellen voor alle korpsen om zo alvast voor te bereiden voor het proces van uniformisering van de inkoopfunctie. Deze zullen als het goed gedurende kwartaal drie afgerond zijn, waarna ze dienen te worden goedgekeurd door de Raad van Hoofdcommissarissen. Indien dit gebeurd is, zullen de richtlijnen rond oktober van kracht worden.

Speelt duurzaamheid een rol bij het opstellen van deze richtlijnen?

Duurzaamheid wordt inderdaad meegenomen binnen het project landelijke inkoop samenwerking. We maken hierbij gebruik van de criteria van SenterNovem, maar nemen deze criteria niet één op één over. Alle criteria op het gebied van duurzaamheid zullen in onze richtlijnen gebruikt worden als gunningscriteria: een leverancier kan niet afvallen wegens het niet voldoen aan eisen op het gebied van duurzaamheid.

Waarom is hiervoor gekozen? Hoe valt het invoeren van duurzaam inkopen te combineren met de bezuiniging die Ter Horst voor ogen heeft?

Het moet vooral gezien worden als een soort eerste stap voor het invoeren van duurzaam inkopen binnen de Politie Nederland. Zoals gezegd wil de minister inderdaad een forse bezuiniging realiseren door het opschalen en professionaliseren van de inkoop binnen de Politie, maar aan de andere kant ontkomen we ook niet aan de maatschappelijke verwachtingen op het gebied van duurzaamheid. Als politie zijnde hebben we nu eenmaal een voorbeeldfunctie, en wordt er van ons verwacht dat we ook op het gebied van duurzaamheid onze verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast lijkt het slechts een kwestie van tijd voordat ook voor Politie Nederland een streefpercentage voor duurzaam inkopen wordt vastgesteld zoals nu al gebeurd is voor gemeenten, provincies en de rijksoverheid, en op deze wijze lopen we hier alvast op vooruit.

Bijlage 10: Interview projectmanager LAPV2010

Interview met projectmanager Landelijke Aanbesteding Politievoertuigen 2010

In het document ‘Projectopdracht Voorbereiding LAPV2010’, en de bijbehorende presentatie voor de aftrap van het project, wordt een hoog ambitieniveau (“de droom”) genoemd:

- *Een complete opvallende politieauto affabriek, voorzien van een standaard technische inrichting en uitrusting: 1 merk personenauto, personenbus en motor voor de processen Noodhulp en Handhaving;*
- *Verscheidenheid van merken onopvallende politievoertuigen voor het proces Opsporing voorzien van een standaard technische inrichting;*
- *Realisatie van connectief mobiel werken ofwel “het kantoor op straat”;*
- *Het beheer en onderhoud alsmede het schadeherstel van het wagenpark van Politie Nederland is uitbesteed aan partijen in de markt.*

Deze aftrap is ondertussen ruim een jaar geleden verricht. In hoeverre geldt het destijds genoemde ambitieniveau nog?

Het destijds geformuleerde ambitieniveau geldt in principe nog steeds. We willen nog steeds een aanbestedingstraject volgen dat leidt tot wat destijds als ambitieniveau is vastgesteld. Wel is er, naar aanleiding van opmerkingen van diverse korpsen met een garage in eigen beheer, de mogelijkheid opengelaten voor korpsen om het onderhoud en schadeherstel in eigen beheer te houden. Deze korpsen kunnen er voor kiezen om later alsnog deel te nemen aan het uitbesteden van onderhoud en schadeherstel aan de markt; deze mogelijkheid wordt opengehouden. Ze worden hiertoe echter niet gedwongen, en mogen hun eigen garage blijven runnen zolang ze willen. [Zuid-Holland-Zuid heeft overigens geen eigen garage.]

Bij het vorige aanbestedingstraject (LAPV2006) werd er voor het eerst gebruik gemaakt van milieulabels. Ik heb hier her en der kritische kanttekeningen bij gehoord. Hoe is dit destijds verlopen, en hoe nemen jullie energielabels dit keer mee?

Het aanbestedingstraject zoals destijds verlopen heeft inderdaad tot enige frustratie geleid bij sommige korpsen. Wat er gebeurd is was als volgt: het volledige programma van eisen voor de voertuigen was in principe af, zoals vastgesteld door vertegenwoordigers van de 26 korpsen [25 regiokorpsen en het Korps Landelijke Politiedienst]. Echter, hierna kwam het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met de eis dat bij de aanbesteding de energielabels voor auto's meegenomen zouden worden. Hierdoor kon de eerste keuze destijds alsnog niet genomen worden, en werd op het laatste moment besloten om de Mercedes Vito te nemen. Dit heeft, logisch, geleid tot enige irritatie.

De situatie nu is echter redelijk verschillend. Ten eerste is nu vooraf bekend dat er rekening gehouden dient te worden met het energielabel, waardoor het er niet alsnog op het laatste moment ‘ingefietst’ wordt. Ten tweede proberen we een andere manier te vinden om met het milieu-/duurzaamheidsvraagstuk om te gaan. Het probleem met

het energielabel is namelijk dat het relatief is voor de grootte van de auto, waardoor het een vertekend beeld kan geven. Daarnaast zegt het ook niets over bijvoorbeeld de fabrikant van de auto: deze kan wel een relatief zuinige auto produceren, maar misschien is het productieproces enorm vervuilend. Vandaar dat geprobeerd wordt om te komen tot een plan voor de reductie van de totale uitstoot van de Politie Nederland. Hierbij speelt uiteraard deels de auto zelf een rol, maar ook h  e deze gebruikt wordt. We gaan hiervoor een voorstel formuleren voor het ministerie van BZK, aangezien dat voor een groot deel zeggenschap heeft over de milieuaspecten van de wagens van Politie Nederland.

Duurzaamheid speelt dus al een grote rol binnen LAPV2010?

Inderdaad. Zoals gezegd houden we dus rekening met of het energielabel, of een alternatief plan om het label niet te hoeven gebruiken. Daarnaast wordt, naast het programma van eisen en dergelijke documenten, een milieurapportage gemaakt die ook de fabrikant in acht neemt.

Aangezien het hoge ambitieniveau nog steeds staat, is het een juiste aanname dat korpsen weinig tot geen inbreng meer hebben op het gebied van beheer van het wagenpark?

Dat is in grote lijnen juist. Doordat beheer, onderhoud, schadeherstel et cetera worden uitbesteed door middel van de aanbesteding, blijft er voor korpsen weinig beleidsvrijheid meer over. Wel kunnen ze invloed uitoefenen op het vast te stellen programma van eisen, en staat het natuurlijk vrij om te bepalen h  e de aangeschafte wagens gebruikt gaan worden.